

NOTA RUIMTELIJKE KWALITEIT DOESBURG 2017

Nota Ruimtelijke Kwaliteit 2017

BOUWEN
aan Doesburg

VOORWOORD

Wij zijn trots op Doesburg! Met haar unieke ligging aan zowel de IJssel als de oude IJssel, haar prachtige historische binnenstad en haar groene en ruim opgezette woonwijken is Doesburg een heerlijke stad om te wonen, te werken en te recreëren. Onze ruimtelijke kwaliteit en het behouden, versterken en uitbreiden daarvan is hiervoor een noodzakelijke voorwaarde.

Met de nota Ruimtelijke Kwaliteit geven we hieraan invulling. In deze nota is sprake is van een aantal elementen:

- integratie van beleid op het gebied van ruimtelijke kwaliteit en cultuurhistorie;
- digitalisering waardoor de (online) toegankelijkheid van de nota is geregeld;
- (waar mogelijk) een uitsplitsing van beleid naar bijvoorbeeld landschap, stedenbouw en duurzaamheid.

De nota wordt gekenmerkt door een open houding, waarbij niet toetsen en verplichten, maar voorlichten, stimuleren en begeleiden centraal staan. Daarmee sluit de nota prima aan op de principes van de (komende) Omgevingswet, waarbij niet meer de regels, maar de initiatieven zelf voorop staan. Burgers en ondernemers krijgen meer ruimte om initiatieven te nemen; daarbij past een uitnodigende houding vanuit de gemeente en tevens een proces dat is gericht op dialoog. Advisering sluit hierbij aan, met een menukaart voor uiteenlopende wijzen van advisering over ruimtelijke kwaliteit en cultuurhistorie.

Inmiddels is de eerste 'nota-nieuwe-stijl' uit 2011 geëvalueerd en op onderdelen geactualiseerd. Ook is aansluiting gezocht bij de Ruimtelijke Structuurvisie Doesburg 2030. Daarmee wordt voor de komende jaren voldaan aan de eisen en wensen die voortkomen uit wet- en regelgeving.

Doesburg is een stad waar gewoond en gewerkt wordt met passie voor het verleden en de toekomst.

Ellen L. Mulder-Metselaar

Portefeuillehouder Ruimtelijke Ontwikkeling Gemeente Doesburg
januari 2017

INDEX

VEELGESTELDE VRAGEN 06

DEEL A

INLEIDING EN VERANTWOORDING 07

DEELB

KENMERKEN EN AMBITIES

00 DOESBURG GEHEEL 17

01 BINNENSTAD EN VESTINGGORDEL 23

02 MOLENVELDEN 43

03 DE OOI 49

04 BEINUM 55

05 BEDRIJVENTERREINEN 63

06 LANDELIJK GEBIED, LINIES EN RIVIEREN 69

07 WELSTANDSVRIJ GEBIED 79

DEEL C

SPELREGELS SPECIFIEKE ONDERWERPEN

01 BINNENSTAD 85

02 WOONWIJKEN 99

03 BEDRIJVENTERREINEN 103

04 LANDELIJK GEBIED 107

05 MONUMENTEN EN CULTUURHISTORIE 111

06 DUURZAAM BOUWEN 125

07 KLEURGEBRUIK 133

DEEL D

ARCHEOLOGIE EN BOUWHISTORIE

01 INLEIDING *139*

02 HET ARCHEOLOGISCH BELEID *140*

03 BOUWHISTORIE IN DE BINNENSTAD *141*

04 BOUWHISTORIE BUITEN DE BINNENSTAD *144*

DEEL E

BIJLAGEN

01 BINNENSTAD HISTORIE *151*

02 BINNENSTAD TOELICHTING KENMERKEN *156*

03 BEINUM HISTORIE *167*

04 BEINUM KENMERKEN BUURTEN *170*

DEEL F

PROCESSEN

01 PROCES BIJ REGULIERE BOUW- EN MONUMENTALE
PLANNEN *175*

02 PROCES BIJ GROTE ONTWIKKELINGEN *180*

03 REPRESSIEVE WELSTANDSTOETS *187*

VEELGESTELDE VRAGEN

WAT IS DE VISIE VAN DE GEMEENTE OVER HET BESCHERMD STADSGEZICHT?

Winkels, toerisme, horeca en ambachtelijke bedrijfjes dragen sterk bij aan de levendigheid van de binnenstad en zijn onmisbaar bij de toekomstige ontwikkeling van de historische stad. Met name de Kerkstraat, Ooipootstraat en de Meipoortstraat hebben zich ontwikkeld tot echte winkelstraten. Hoewel reclames, puin, luifels e.d. misschien ondergeschikte elementen lijken, kan vooral een optelsom ervan grote invloed hebben op het beeld van het pand en van de straat als geheel. Om het historische karakter van het stadsbeeld zoveel mogelijk te behouden geldt voor nieuwe ingrepen in de binnenstad als algemeen uitgangspunt dat de bestaande karakteristieken en geschiedenis van de panden gerespecteerd moeten worden.

WAT MOET IK DOEN ALS IK EEN MONUMENT WIL WIJZIGEN OF RESTAUREREN?

Zie 'Spelregels monumenten en cultuurhistorie'.

IS EEN BOUWHISTORISCH ONDERZOEK VERPLICHT?

Veel panden in de binnenstad hebben een eeuwenlange bouwgeschiedenis. De gevels zijn vaak jonger dan de achterliggende kelders, fundamenteën, bouwmuren en kapconstructies. De historische waarde achter de gevel is vaak groter, dan men vanaf de straat vermoedt. Bij verbouwingen dienen waardevolle elementen uit de bouwgeschiedenis van het pand bewaard te worden. Op basis van de Cultuurhistorische Waardenkaart kan de gemeente een bouwhistorisch onderzoek verplicht stellen. Zie 'Archeologie en bouwhistorie'.

WAT ALS MIJN DAKKAPEL VERGUNNINGSPLICHTIG IS?

Voor kleine ingrepen waarvoor u wel een vergunning nodig heeft, heeft de gemeente een aantal spelregels opgesteld om zowel het stadsbeeld fraai te houden als de mogelijkheid te bieden om uw woonhuis naar uw eigen wensen uit te breiden. De gemeente wil graag de samenhang in de wijk bewaren, omdat hierdoor de woonomgeving haar prettige en fraaie karakter behoudt.

HEB IK EEN VERGUNNING NODIG?

Voor een groot aantal ingrepen aan uw woning hoeft u geen vergunning aan te vragen. U kunt dit nagaan op www.omgevingsloket.nl.

WAT MOET IK DOEN ALS IK EEN KARAKTERISTIEK PAND WIL WIJZIGEN OF RESTAUREREN?

Zie 'Spelregels Monumenten en cultuurhistorie'.

A sepia-toned photograph of a European street scene, likely in a historic town. The image features multi-story brick buildings with numerous windows and chimneys. In the foreground, a cobblestone street is visible. A large, bold, dark letter 'A' is superimposed over the center of the image. Below the 'A', the text 'INLEIDING EN VERANTWOORDING' is written in a bold, sans-serif font. In the background, there are outdoor cafe seating areas with white umbrellas, a person walking, and a car parked on the right. The overall tone is warm and historical.

A

INLEIDING EN VERANTWOORDING

INLEIDING EN VERANTWOORDING

De **Nota Ruimtelijke Kwaliteit Doesburg 2017** vormt de basis voor het kwaliteitsbeleid van de gemeente voor de publieke ruimte. Ambities voor verschillende beleidsterreinen worden in deze nota op een eenduidige en samenhangende wijze weergegeven, zoals voor:

Welstand en architectuur

Monumenten, archeologie en bouwhistorie

Inrichting en beheer openbare ruimte

Landschap en stedenbouw

Nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen

Met deze integrale aanpak sluit de gemeente aan bij de integratie van ruimtelijke regelgeving (Omgevingswet), de modernisering van het erfgoedbeleid (Erfgoedwet) en de verbetering van toegang tot het beleid (Omgevingsloket). Deze nota is zo opgezet dat deze via het internet kan worden geraadpleegd. Verschillende beleidsonderdelen kunnen in de toekomst verder worden uitgewerkt in aparte beleidsnota's op basis van de Nota Ruimtelijke Kwaliteit.

De **Nota Ruimtelijke Kwaliteit Doesburg 2017** is geen volledig nieuwe nota. Het is een geactualiseerde versie van de Nota Ruimtelijke Kwaliteit van 2011. In 2016 is de nota van 2011 geëvalueerd. Hierbij zijn de wijkraden, ambtenaren, het College, gemeenteraad en de Commissie Ruimtelijke Kwaliteit geconsulteerd. De aanpassingen zijn onder meer het gevolg van nieuwe regelgeving van de rijksoverheid, ontwikkelingen op het gebied van duurzaamheid, nieuw ruimtelijk beleid, zoals de Koersnota voor de nieuwe Structuurvisie en voortschrijdend inzicht.

Evenals in de nota van 2011 is de Cultuurhistorische Waardenkaart voor de binnenstad opgenomen in deze nota. Beeldkwaliteitsplannen en ruimtelijke onderbouwingen, die zijn vastgesteld voor verschillende ontwikkelingsgebieden, blijven van kracht (zie paragraaf doel en status).

De gemeente Doesburg heeft niet alleen het beleid voor ruimtelijke kwaliteit integraal vastgelegd. Ook de advisering over ruimtelijke kwaliteit is integraal vormgeven. De gemeente heeft één integrale Commissie Ruimtelijke Kwaliteit benoemd, die welstandsadviezen uitbrengt en adviezen over wijzigingsplannen van monumenten en andere cultuurhistorisch waardevolle objecten. Deze Commissie Ruimtelijke Kwaliteit adviseert het college ook over plannen op gebied van stedenbouw, landschap, architectuur, openbare ruimte, bestemmingsplannen, ruimtelijke onderbouwingen etc. De **Nota Ruimtelijke Kwaliteit Doesburg 2017** vormt het kader voor de adviezen van de Commissie Ruimtelijke Kwaliteit. Deze nota Ruimtelijke Kwaliteit zal volgens goed gebruik over een aantal jaren opnieuw worden geëvalueerd en geactualiseerd. De ervaringen met de nieuwe Omgevingswet kunnen daarin worden meegenomen.

DOEL EN STATUS

JURIDISCHE STATUS

De Nota Ruimtelijke Kwaliteit Doesburg 2017 (NRK) is een kadernota, die beleidsregels omvat voor verschillende beleidsterreinen, waaronder welstand, cultuurhistorie, landschap, stedenbouw en openbare ruimte. Hiervoor is gekozen omdat we de verschillende aspecten die van invloed zijn op de ruimtelijke kwaliteit in samenhang willen benaderen. De NRK is door de gemeenteraad van Doesburg vastgesteld als beleidsnota en in het bijzonder als welstandsnota.

Onder het regime van de Omgevingswet (na 2019) zal de NRK onderdeel gaan vormen van een nog op te stellen Omgevingsplan. De NRK bevat dan de zgn. wetsinterpreterende beleidsregels ter uitwerking van algemene normen voor uiterlijke kwaliteit, zoals opgenomen in het Omgevingsplan

RELATIE MET HET BESTEMMINGSPLAN

Het bestemmingsplan regelt onder meer de functie en het ruimtebeslag van bouwwerken voor zover dat nodig is voor een goede ruimtelijke ordening. Wat het bestemmingsplan mogelijk maakt kan niet door criteria in de NRK worden tegengehouden. De vormgeving van bouwwerken valt buiten de reikwijdte van het bestemmingsplan en behoort tot het domein van welstand. Welstandscriteria kunnen waar nodig de ruimte die het bestemmingsplan biedt invullen in het belang van ruimtelijke kwaliteit. Het welstandsadvies richt zich dan op de gekozen invulling binnen het bestemmingsplan. In een situatie waarin een bouwplan in overeenstemming is met het bestemmingsplan, maar dit eveneens ruimte biedt voor alternatieven, kan een negatief welstandsadvies worden gegeven als de gekozen oplossing afbreuk doet aan de ruimtelijke beleving. Uiteraard moet in zo'n geval de motivering worden gebaseerd op de NRK. De regeling in vigerende bestemmingsplannen kan soms strijdig zijn met de ambities voor ruimtelijke kwaliteit, zoals verwoord in de NRK. In die gevallen kan het gemeentebestuur besluiten een bestemmingsplanwijziging in gang te zetten. De argumentatie uit de NRK wordt dan verwerkt in de ruimtelijke onderbouwing.

Nb. Onder de Omgevingswet gaan alle bestemmingsplannen op in één nieuw Omgevingsplan. De NRK vormt dan een vertaling van in dit Omgevingsplan op te nemen regels voor uiterlijke kwaliteit

RELATIE MET BEELDKWALITEITPLANNEN EN ANDERE BELEIDSDOCUMENTEN

De NRK vormt de basis voor andere beleidsdocumenten, die gaan over de ruimtelijke kwaliteit van de omgeving, zoals beeldkwaliteitplannen, ruimtelijke onderbouwingen, ontwerpvisies voor de openbare ruimte en structuurvisies. Waar nodig is aansluiting gezocht met de hoofdprincipes van de Ruimtelijke Structuurvisie Doesburg 2030. Op termijn geldt deze als gemeentelijke Omgevingsvisie, onder het regime van de Omgevingswet.

Voor beeldkwaliteitplannen geldt dat deze na vaststelling door de gemeenteraad, geacht worden deel uit te maken van de NRK. Beeldkwaliteitsplannen geven doorgaans preciezer inzicht in de beoogde ruimtelijke kwaliteit en kunnen worden gezien als een uitwerking van de NRK. Wanneer dergelijke plannen een andere invulling geven aan de ruimtelijke kwaliteit dan de NRK, gaat het nieuwste plan voor. Bij beeldkwaliteitsplannen voor nieuwbouwprojecten neemt, na voltooiing van het bouwproject, de NRK de rol van beheersinstrument voor de kwaliteit van de bebouwde omgeving over van het beeldkwaliteitsplan.

WETTELIJKE BASIS VOOR WELSTANDSTOEZICHT

De wettelijke basis voor de uitvoering van welstandstoezicht ligt thans in de Wabo (art. 2.10), de Woningwet (art. 12) en het Bor (art. 6.2). Artikel 12a van de Woningwet stelt dat de gemeenteraad een welstandsnota vaststelt inhoudende beleidsregels waarin in ieder geval de criteria zijn opgenomen die het bevoegd gezag toepast bij de beoordeling of het uiterlijk en de plaatsing van een bouwwerk waarop de aanvraag om een omgevingsvergunning betrekking heeft, zowel op zichzelf beschouwd als in verband met de omgeving of de te verwachten ontwikkeling daarvan, in strijd is met redelijke eisen van welstand. De invulling van het begrip 'redelijk' is afhankelijk van de ruimtelijke kenmerken van gebieden en objecten en de ambitie, die is vastgelegd.

Onder de Omgevingswet ligt de basis voor welstandsbeleid (beleidsregels ter uitwerking van regels voor de uiterlijke kwaliteit van gebouwen) in art. 4.19.

'uiterlijk en plaatsing'

Er wordt niet alleen gekeken naar de vormgeving van het object, maar ook naar de situering: Staat het op een logische wijze op het kavel gesitueerd? Past de plaatsing van het object in deze omgeving of in de ontwikkeling van die omgeving?

'op zichzelf, in verband met de omgeving en de te verwachten ontwikkeling daarvan'

De kern van welstandszorg ligt in het feit dat bouwen een handeling is die de leef- en werkomgeving beïnvloedt. Het particuliere belang kruist daarbij vrijwel altijd het algemene of maatschappelijke belang. Elke burger mag van de overheid verwachten dat zij een zorgvuldige afweging van belangen maakt bij het verlenen van vergunningen. Het is in het algemeen belang dat onze leef- en werkomgeving een verzorgd en samenhangend karakter vertoont. Vandaar dat de welstandsadvisering niet alleen gaat over de verschijningsvorm van het bouwwerk op zich, maar ook over de relatie van dat bouwwerk met zijn omgeving.

De invloed van bouwen op de omgeving is bovendien vrijwel altijd van lange duur. Het is van belang een inschatting te maken van de te verwachten ontwikkelingen van die omgeving. Verschillende bouwplannen worden in samenhang beoordeeld. Deze plannen vormen immers elkaars toekomstige omgeving.

Hanzeplein, doorkijk naar oude stad

AFWIJKEN VAN DE NOTA RUIMTELIJKE KWALITEIT

Het gemeentebestuur kan afwijken van beleidsregels uit de NRK. Wanneer dit gebeurt op andere gronden dan ruimtelijke kwaliteit moet overtuigend worden gemotiveerd waarom een oplossing, die beter tegemoet komt aan de bedoelingen van de NRK, niet mogelijk is. Afwijken op basis van ruimtelijke kwaliteit kan ook, maar dan moet overtuigend worden gemotiveerd waarom het plan tot een grotere kwaliteit leidt dan bij strikte toepassing van de regels uit de NRK het geval zou zijn. Daarbij kan worden verwezen naar de algemene ambities voor de stad en het landschap of het deelgebied, zoals verwoord in deze nota. Ook kunnen algemeen geldende principes met betrekking tot vakmanschap en zeggingskracht van het ruimtelijk ontwerp en het omgaan met cultuurhistorische gegevens worden gehanteerd.

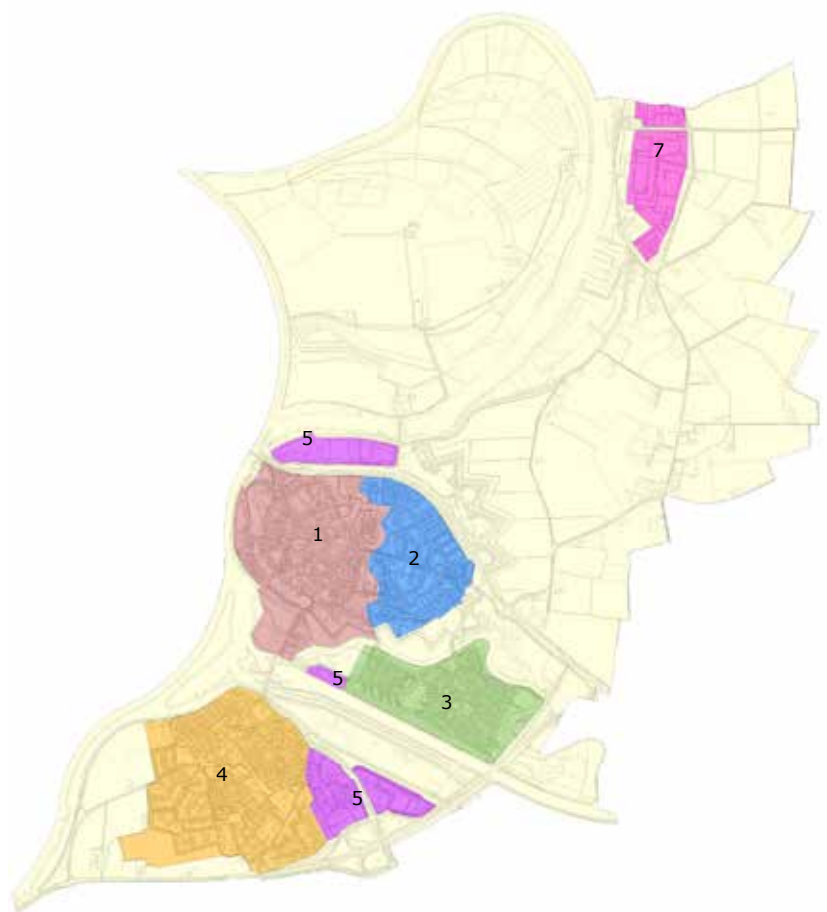

Maquette Binnenstad Doesburg

A sepia-toned photograph of a park. In the foreground, there is a pond with reeds and tall grasses. A path leads from the pond towards a building in the background. The building has a distinctive architectural style with a central tower. The text 'B' is superimposed over the upper part of the image, and 'KENMERKEN EN AMBITIES' is superimposed over the middle part.

B

**KENMERKEN EN
AMBITIES**

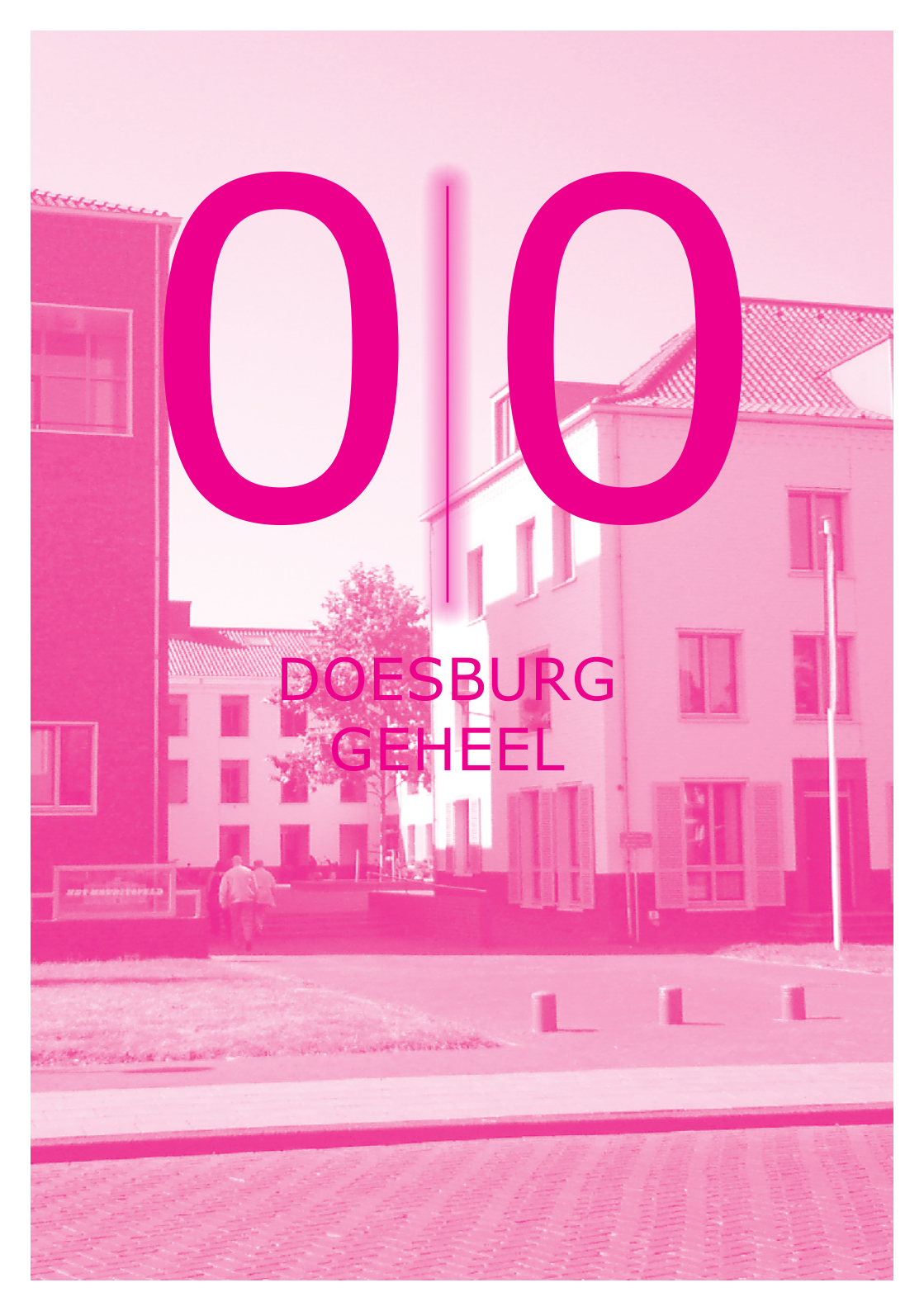

INDEX

- 00 Doesburg geheel 17
- 1. Binnenstad en vestinggordel 23
- 2. Molenvelden 43
- 3. De Ooi 49
- 4. Beinum 55
- 5. Bedrijventerreinen 63
- 6. Landelijk gebied, linies en rivieren 69
- 7. Welstandsvrije gebieden 79

deelgebieden

- 1 Binnenstad
- 1a Vestinggordel en IJsselkade
- 2 Molenvelden
- 3 de Ooi
- 4 Beinum
- 5 bedrijventerreinen
- 6 Landschap, linies en rivieren
- 7 Welstandsvrij

00

DOESBURG
GEHEEL

DOESBURG GEHEEL KENMERKEN

Doesburg is een historische stad (tevens een Hanzestad) met een lange cultuurhistorie. Door eeuwen heen is er gebouwd aan de stad. De verschillende perioden uit haar geschiedenis zijn goed te herkennen in het stadsbeeld. De uitdaging bij het bouwen aan deze stad is om nieuwe kwaliteiten toe te voegen, met respect voor bestaande historische en landschappelijke kwaliteiten.

> LANDSCHAP, GEOMORFOLOGIE

Het oorspronkelijke landschap is goed te herkennen. Bijvoorbeeld het rivierenlandschap bij de samenvloeiing van de IJssel, de Oude IJssel en het Broekhuizenwater. De oude loop van de Oude IJssel en de gekanaliseerde loop begrenzen het stadsdeel De Ooi. Ook in Beinum is het oorspronkelijke landschap op verschillende plekken te herkennen. De afzonderlijke stadsdelen worden door royale landschappelijke structuren van elkaar gescheiden. Ze zorgen ervoor dat overal het landschap dichtbij is, zoals het rivierenlandschap van de IJssel en de Oude IJssel, de Linies, de groenzones langs de provinciale wegen en het hoevelandschap binnen de gemeentegrenzen. Op een lager schaalniveau zorgt de oude vestinggordel rond de binnenstad voor de geleiding van de stad.

> ELKE WIJK HEEFT EEN EIGEN KARAKTER

Elk stadsdeel heeft zijn eigen kenmerken, kwaliteiten en ontwikkelings- geschiedenis. Bij het bouwen aan de stad verschillen daarom de ambities per stadsdeel. We onderscheiden de binnenstad met daar omheen de oude vestinggordel. Binnen de vestinggordel vormt het gebied IJsselkade een moderne toevoeging. De wijk Molenvelden wordt duidelijk begrensd door de oude vestinggordel, de linies en het grondlichaam van de N317.

De Kraakselaan is een historische invalsweg, die de ruggengraat vormt van Molenvelden. De wijk De Ooi heeft een eigen karakter en ligt als het ware op een eiland tussen de oude en de nieuwe loop van de Oude IJssel.

Ten zuiden van de gekanaliseerde Oude IJssel en de het Broekhuizenwater ligt de wijk Beinum duidelijk apart van de andere wijken en ook weer met een eigen sfeer. Op een aantal plekken in de stad liggen bedrijventerreinen.

Omdat hiervoor specifieke eisen m.b.t. het bouwen gelden worden ze in deze nota apart behandeld.

1. Binnenstad en vestinggordel
2. Molenvelden
3. De Ooi
4. Beinum
5. Bedrijventerreinen
6. Landelijk gebied, linies en rivieren
7. Welstandsvrije gebieden

DOESBURG GEHEEL AMBITIES

De gemeente Doesburg is een zeer fraaie gemeente waar de historische binnenstad, de omringende woonwijken en het groen naadloos bij elkaar passen maar wel duidelijk als afzonderlijke entiteiten kunnen worden gezien. Het behouden en zo mogelijk versterken van de bijzondere karakteristieken van deze afzonderlijke onderdelen, zowel op zichzelf staand als in relatie met elkaar, vormt de belangrijkste ruimtelijke ambitie van het gemeentebestuur van Doesburg. Dit vertaalt zich onder meer in de navolgende beleidsambities:

> **BEHOUD VAN HET HISTORISCHE STADSBEELD VAN DE BINNENSTAD EN DE VESTINGGORDEL.**

Nieuwe ontwikkelingen zullen zo zorgvuldig mogelijk moeten worden ingepast in de stedenbouwkundige structuur en het bebouwingsbeeld van de binnenstad, met speciale aandacht voor de cultuur- en bouwhistorische waarden van de gebouwen.

> **BEHOUDEN EN VERSTERKEN VAN HET LANDSCHAPPELIJK CASCO.**

Ingezet wordt op het versterken van de landschappelijke kwaliteiten, cultuurhistorische waarden, natuurwaarden en recreatieve potenties. Behoud van historische relicten, oude waterlopen en vestingwerken. Versnippering tegengaan.

> **EIGEN KARAKTERISTIEK VAN DE VERSCHILLENDE WIJKEN VERSTERKEN.**

Belangrijk is om te streven naar duidelijke begrenzingen van de stadsdelen en herkenbare entrees. Aandacht wordt daarbij gevraagd voor het beeld van de randen van de wijken die gericht zijn naar het landelijk gebied, de voormalige vestingwerken en de doorgaande wegen.

> **MEER KLEUR IN HET STRAATBEELD.**

Het stadsbeeld van Doesburg mag nog kleurrijker worden. Het karakter van elke wijk wordt ondersteund door een eigen kleurgebruik. De kleuren sluiten aan bij cultuurhistorische en architectonische kenmerken. Per straat worden de kleuren op elkaar afgestemd, zodat het niet te bont wordt.

> **DUURZAAM KARAKTER PER WIJK VERSTERKEN.**

Het duurzame karakter van elke wijk op een eigen wijze versterken. Duurzaamheid is de balans tussen ecologische, economische en sociale belangen voor het heden en de toekomst.

> **AMBITIES VOOR BEPLANTING, WATER EN WEGEN (GROEN, BLAUW EN GRIJS).**

Bebouwing, beplanting, water en wegen (rood, groen, blauw en grijs) vormen samen het stadsbeeld. Daarom worden rood, groen, blauw en grijs in deze zo veel mogelijk integraal beschouwd. Uit deze integrale visie op het stadsbeeld kunnen uitgangspunten worden afgeleid voor aparte beleidsnota's die ingaan op groen en

openbare ruimte. Inrichtingsprincipes kunnen per deelgebied worden vastgelegd.

De kwaliteit van een openbare ruimte bestaat uit:

- Verblijfskwaliteit en belevingswaarde
- Functionaliteit en veiligheid
- Beheer en onderhoud

Bij het ontwerpen van een openbare ruimte moet met deze drie invalshoeken rekening worden gehouden. Per situatie moet een afweging worden gemaakt. Als één van de invalshoeken te veel domineert ontstaan er oplossingen die niet duurzaam zijn. De kwaliteitsniveaus voor de openbare ruimte worden toegelicht in een tabel.

Toelichting kwaliteitsniveaus

Voor de binnenstad geldt een zeer hoog kwaliteitsniveau. De pleinen en de ruimtes rond de vier voormalige stadspoorten zijn daarbinnen het belangrijkste en vervolgens de hoofdstraten. Ook voor de vestinggordel geldt een zeer hoog kwaliteitsniveau.

Daarbinnen is bijzondere aandacht nodig voor de stadsgrachten, de singel en de ruimtes rond de voormalige stadspoorten. Het gebied IJsselkade heeft een eigen kwaliteit, maar vanwege de ligging t.o.v. de oude stad en de IJssel geldt ook hier een zeer hoog kwaliteitsniveau. Voor de Linies geldt een zeer hoog kwaliteitsniveau omdat het belangrijk is de historische contouren zo goed mogelijk te behouden en waar mogelijk te herstellen.

Binnen Molenvelden wordt voor de Kraakselaan als historische route, toegangsweg naar het centrum en ruggengraat van de wijk een hoog kwaliteitsniveau nagestreefd. De ontmoetingen met de Linies en de vestinggordel zijn daarbij in het bijzonder van belang. Ook de pleintjes in Molenveld Zuid verdienen extra aandacht. In De Ooi en Beinum geldt voor de centrumgebieden een hoger kwaliteitsniveau. Ook de wijkentrees en de hoofdroutes naar de wijkcentra verdienen bijzondere aandacht. Ook de rivieroever, die grenzen aan stedelijk gebied, verdienen extra aandacht.

KWALITEITSNIVEAU OPENBARE RUIMTE

De ambitie voor ontwerp, inrichting en beheer van de openbare ruimte is in deze nota uitgedrukt in kwaliteitsniveaus volgens de CROW publicatie 288 'Kwaliteitscatalogus Openbare ruimte'. Voor een toelichting van deze niveaus wordt verwezen naar deze publicatie. De gemeente Doesburg is voornemens haar beleid voor de openbare ruimte nader uit te werken in een aparte beleidsnota. De hier vermelde niveaus geven de ambitie weer. Realisatie van deze ambities is mede afhankelijk van beschikbare middelen.

In beginsel is uitgegaan van een basisniveau (niveau B) voor de hele stad en het buitengebied. Voor een aantal gebieden, plekken en straten wordt de lat hoger gelegd (niveau A). Voor gebieden die identiteit bepalend zijn voor Doesburg geldt een zeer hoog kwaliteitsniveau (niveau A+). Omdat de gemeente Doesburg streeft naar een verzorgde openbare ruimte voor alle inwoners is het haar ambitie om geen lage kwaliteitsniveaus toe te passen (niveau C en D).

Tabel 2

Kwaliteitsniveaus volgens de CROW publicatie 288 'Kwaliteitscatalogus Openbare ruimte'

Onderhoudsniveau	Omschrijving (indicatief)	Indicatie kwaliteit
A+ Zeer hoog	Zeer goed	Nagenoeg ongeschonden.
A Hoog	Goed	Mooi en comfortabel.
B Basis	Voldoende	Functioneel.
C Laag	Matig	Omnrustig beeld, discomfort of enige vorm van hinder.
D Zeer laag	Slecht	Kapitaalvernietiging, uitlokking van vernieling, functieverlies, juridische aansprakelijkstelling of sociale onveiligheid.

		A+	A	B	C	D
Oude Stad	Binnenstad	X				
	Vestinggordel + Singel + Poorten	X				
	IJsselkade	X				
	Oude Haven + Hoornwerk	X				
Molenvelden	Molenveld Noord			X		
	Molenveld Zuid			X		
	Kraakselaan		X			
	Parken, plantsoenen en pleinen		X			
De Ooi	Woongebied			X		
	Centrum De Ooi		X			
	Parken, plantsoenen en pleinen		X			
Beinum	Woongebied			X		
	Centrum Beinum		X			
	Plantsoenen en pleinen		X			
Bedrijventerrein				X		
Landelijk gebied				X		
Linies		X				
Rivieren			X			

IJsselkade: hoog kwaliteitsniveau bebouwing en inrichting

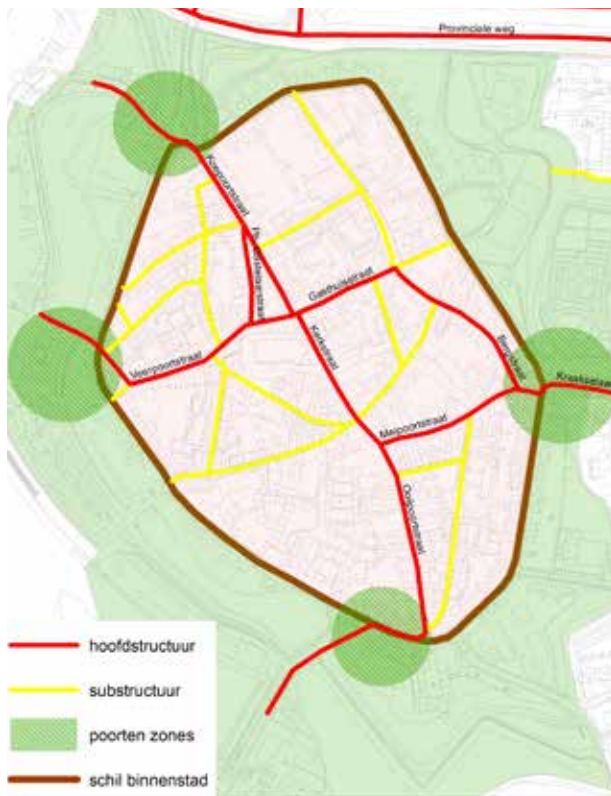
Openbare ruimte binnenstad; Kwaliteitsniveau A+

01

BINNENSTAD EN VESTINGGORDEL

Binnenstad: hoofdstructuur (boven), luchtfoto 2016 (onder).

BINNENSTAD EN VESTINGGORDEL

KENMERKEN

INLEIDING

De binnenstad van Doesburg, gelegen binnen de vestinggordel, is een gebied met een eigen karakter. De huidige plattegrond van de binnenstad vertoont grote gelijkenis met die uit de tweede helft van de zestiende eeuw (zie bijlage historie binnenstad). De binnenstad kan worden gezien als één samenhangend historisch bouwwerk van straten, pleinen, bebouwing, tuinen etc.

De binnenstad heeft een buitenkant, die wij "de schil" zullen noemen. "De schil" is de buitenkant van de binnenstad, die men vanaf de singels en de vestinggordel ervaart. In de middeleeuwen zag men hier de stadsmuur. De plekken waar men de stad ingaat zijn bijzondere momenten in de beleving. De plekken bij de voormalige stadspoorten zijn hierbij het belangrijkste. Deze plekken zullen wij "de poorten" noemen, hoewel er geen echte poorten meer staan. Wanneer wij de stad zijn binnengegaan dan beleven wij de stad vanaf de openbare straten en pleinen: het stelsel van openbare ruimten. Omdat in Doesburg straten en pleinen niet scherp te onderscheiden zijn, zullen wij dit thema in het vervolg kortweg aanduiden als "de straten". Bij "de straten" gaan wij in op de beleving van de straatwanden en op de aankleding van de open ruimte. Langs straten en pleinen ligt bebouwing. Aan de andere zijde liggen de binnengebieden. Deze zijn van oudsher veel minder openbaar toegankelijk. Toch dragen ze sterk bij aan de kwaliteit van de beleving van de binnenstad. In het verleden lagen hier de akkers en tuinen van de stadsboeren. Daarom zal thema worden aangeduid als "de tuinen".

VESTINGGORDEL EN IJSSELKADE

De binnenstad wordt omringd door een gordel met groen en water als bindende elementen. Hoewel er in de vestinggordel bebouwing voorkomt is er toch een duidelijk contrast met de compact bebouwde binnenstad. Waardevol zijn de grachten, die relictten zijn van de vroegere verdedigingswerken (Hessegracht, Looiersgracht, Kempermansgracht, Bleekersgracht). Ook de buitenste begrenzing van de oorspronkelijke vestingwerken (Contre Escarpe) is nog traceerbaar. Overigens is de samenhang van de gordel niet meer overal zo goed herkenbaar.

Kempermansgracht.

Restanten van een verdedigingslinie

Binnen de ovaal van de 16de eeuwse stadsmuren is het laat-middeleeuwse straten- en bebouwingspatroon nog zeer goed herkenbaar. Voor de binnenste vestinggordel, die daaromheen ligt, ligt dat anders. Dat heeft ermee te maken dat deze gordel al in de 17de eeuw haar functie voor de verdediging van de stad verloor. In 1343 wordt Doesburg (de huidige binnenstad) ommuurd en van grachten voorzien. In 1607 gaf Prins Maurits opdracht voor de aanleg van nieuwe vestingwerken. In het rampjaar 1672 werd Doesburg ingenomen door de Fransen, die in 1673 een groot deel van de fortificaties laten afgraven en delen van de grachten laten dempen. Restanten van de oude vestinggordel zijn terug te vinden in de contouren van de oude stadsgrachten.

In 1697 wordt een nieuw verdedigingssysteem ontworpen door Menno van Coehoorn. Dit kwam grotendeels buiten de contouren van de oude vestinggordel te liggen, ruim buiten de oude stad. Alleen bij de Ooipoort zien we opnieuw een hoornwerk terugkomen, dat later verdubbeld werd.

Drie eeuwen restgebied rond de binnenstad

De oude vestinggordel bleef daarna nog ruim twee eeuwen vrijwel onbebouwd.

In de tweede helft van de 19de eeuw begint de oude vestinggordel te veranderen.

Direct rond de contouren van de middeleeuwse stadsmuur wordt een singel aangelegd en tussen de Koepoort en de Ooipoort een wandelpark: Plantsoen.

Op bastions komen openbare gebouwen (Mauritskazerne, schoolgebouw) en langs de IJsselkade industrie. Vanaf de tweede helft van de 19de eeuw komt er ook meer woningbouw in de vestinggordel. In 1952 wordt de provinciale weg op een grondlichaam dwars door vestinggordel en Plantsoen aangelegd. Het zuidelijk deel van het Plantsoen maakt deels plaats voor woningbouw. Vervolgens vindt ook rond de Juliana van Stolberglaan en de Halvemaanweg bebouwing plaats. Aan het eind van de 20ste eeuw verandert het aanzien van de oude vestinggordel opnieuw.

De singel wordt geleidelijk aan een verkeersring, waarbij de bomen verdwijnen.

De Mauritskazerne en de school zijn inmiddels gesloopt en vervolgens ook de industrie langs de IJsselkade. Op een aantal plekken komt nieuwbouw van hoge kwaliteit. Op de plek van de Mauritskazerne komt een woningcomplex in historiserende stijl. En langs de IJsselkade verrijst een modern hoogstedelijk woongebied langs een wandelkade. Door het aanleggen van een nieuwe gracht, weliswaar niet op de oorspronkelijke plek, wordt de samenhang van de vestinggordel weer versterkt.

Oude Haven en Hoornwerk

Ooit lag hier een imposant dubbel hoornwerk als onderdeel van de verdedigingslinie rond Doesburg. Hiervan zijn slechts fragmenten bewaard. De entreefunctie tot de binnenstad is echter gebleven. Tussen 1850 en 1950 transformeerde dit gebied tot bedrijventerrein, waarbij de Oude Haven een rol speelde vanwege de overslag van goederen. Uit deze periode zijn nog enkele waardevolle gebouwen bewaard, zoals

een exercitieloods en bebouwing van de IJzergieterij Doesburg. Verder bepalen waterstaatkundige werken de karakteristiek van deze omgeving. Inmiddels is een proces op gang gekomen om dit gebied te transformeren tot een meer multi-functioneel, hoogwaardig stedelijk gebied met o.a. een parkeerfunctie gedacht bij de Oude Haven. Daarbij worden hoge eisen gesteld aan de vormgevingskwaliteit van gebouwen en openbare ruimte.

Voor het havengebied geldt het Beeldkwaliteitsplan 'Doesburg betoncentrale'

"DE SCHIL" EN "DE POORTEN"

Met "de schil" bedoelen we de buitenkant van de binnenstad, die men vanaf de singels en de vestinggordel ervaart. In de middeleeuwen lag er om de binnenstad een stadsmuur met vier poorten. Inmiddels zijn de stadsmuur en de poorten verdwenen. Wel kan men op de kadastrale minuut van 1832 (1817) en op de huidige plattegrond duidelijk aflezen waar de stadsmuur en de poorten hebben gestaan.

Net buiten de lijn van de voormalige stadsmuur ligt nu een ring van straten. Deze straten volgen nauwkeurig het beloop van de stadsmuur en hebben alle in hun benaming de term 'singel' of 'wal'. De plekken waar van oorsprong de stadspoorten hebben gestaan, de Koepoort, Meipoort, Ooipoort en de Veerpoort, zijn ook nu nog belangrijke entrees naar de binnenstad.

De situatie in de omgeving van de voormalige poorten is na de sloop van de poorten gewijzigd onder meer als gevolg van verkeersmaatregelen. Ook op andere plekken zijn er straten (Windmolenstraat, Kloosterstraat, Nieuwstraat) en smalle doorsteekjes aanwezig, die toegang tot de binnenstad bieden. In de beleving zijn daardoor "de poorten" niet overal meer zo duidelijk te onderscheiden van de andere toegangen.

Gieterij Doesburg.

Hoek voormalige Veerpoort.

"DE STRATEN"

De bebouwing in de binnenstad kent een grote verscheidenheid aan panden met elk een eigen gezicht zonder dat er binnen één straat sprake is van extreme verschillen. Tussen de straten zijn wel verschillen te ontdekken. In het stelsel van straten en de aanwezige bebouwing is de geschiedenis nog duidelijk afleesbaar. De straten, die van oorsprong naar de vier stadspoorten voerden, vormen nog steeds de belangrijkste straten in de binnenstad.

Dit komt zowel tot uiting in de uiterlijke verschijningsvorm van de bebouwing (hoogte, detaillering etc.) als in vorm en inrichting van de openbare ruimte (profielbreedte, inrichting etc.). De hoofdstraten zijn Koepoortstraat, Kerkstraat, Roggestraat, Meipoortstraat, Ooipoortstraat, Veerpoortstraat, Ph. Gastelaarsstraat, Gasthuisstraat en de Bergstraat. Kenmerkend voor deze straten is het brede profiel en de gesloten bebouwingswand, die bestaat uit hoge statige bebouwing. Op de plaats waar de hoofdstraten elkaar of andere straten kruisen, verbreden de profielen zich.

Deze straatverbredingen fungeerden van oorsprong als markt en/of handelsplaats. De ruimte rond de Martinikerk was oorspronkelijk een begraafplaats.

De straten die niet tot het stelsel van hoofdstraten behoren, de overige straten, nemen binnen de structuur een minder belangrijke positie in. De straten hebben een smal profiel, vaak een bochtig verloop en worden begeleid door relatief lage bebouwing. Van oorsprong waren dit ook de straten waar de meer eenvoudige burgerij woonde en waar pakhuizen, bedrijfjes en opslagruimtes aan gelegen waren, die behoorden tot de bebouwing aan de hoofdstraten. De aan- en afvoer van goederen vond plaats via de kleinere straten en zo konden de hoofdstraten de charme krijgen van deftige straten. Aan de Kosterstraat, Heilige Geeststeeg en de Koetsveldstraat is vandaag de dag deze oorspronkelijke functie nog duidelijk zichtbaar, door de aanwezige pakhuizen, bedrijfspandjes, garages etc.

Naast deze aanvoerstraten waren er ook straten met eenvoudige woonbebouwing, zoals de Waterstraat en Windmolenstraat. De recente woonbebouwing bestaat uit één bouwlaag met een langskap. Deze nieuwbouw is een schrale 'kopie' van de bebouwing die er van oorsprong gestaan heeft en past binnen de maat en schaal van de binnenstad.

Ook bij de inrichting van de straten is een onderscheid te maken in de opbouw van het profiel van de hoofdstraten (+ straatverbredingen) en overige straten.

Door het brede(re) profiel van de hoofdstraten is er plaats voor meer 'zones' dan in de overige straten.

In de relatief dicht bebouwde binnenstad is niet veel plek voor openbaar groen.

Alleen brede straatprofielen en straatverbredingen bieden plek aan groen.

Van oudsher staan er solitaire bomen op de straatverbredingen, zoals de treurbeuken op de splitsing Koepoortstraat-Philippus Gastelaarsstraat. Vooral in het winkelgebied (Kerkstraat, Meipoortstraat, Ooipoortstraat) dreigt het straatbeeld rommelig te worden door de grote hoeveelheid inrichtingselementen.

Gasthuisstraat: "panden met een eigen gezicht".

Ph. Gastelaarsstraat hoek Koepoortstraat: "straatverbreding met beeldbepalende bomen".

"DE TUINEN"

Vanaf de hoofdstraten lijkt het alsof de binnenstad heel dicht is bebouwd. In werkelijkheid liggen er achter de panden nog royale onbebouwde binnen-terreinen. Op plekken waar bebouwing aan de straat ontbreekt en met name vanaf de singels heeft men zicht op deze gebieden. Vroeger waren dit vooral stadstuinen, van burgers en stadsboeren. Ook trof men er speciale functies als een weeshuis of een gasthuis aan. Vanaf deze binnenzijde is de bouwgeschiedenis van de stad vaak nog beter afleesbaar, dan vanaf de openbare kant. Hier zijn ook nog de nodige gotische topgevels gehandhaafd.

Binnenstad: kaprichtingen.

Binnenstad: "de tuinen"

BINNENSTAD EN VESTINGGORDEL AMBITIES

ALGEMEEN

> Behouden en versterken historisch gegroeid stadsbeeld.

Het historische stadsbeeld van Doesburg vormt een belangrijke economische factor. Het trekt toeristen en mensen die in een historische ambiance willen wonen en werken. Dit brengt ook risico's met zich mee. Meer toeristen betekent meer verkeer en meer vloeroppervlak voor winkels, het inrichten van terrassen etc. Meer woningen betekent meer parkeerplaatsen en het wijzigen van de historische bouwkundige structuur van panden. Het is belangrijk dat elke ingreep bijdraagt aan het handhaven c.q. versterken van de historisch-ruimtelijke karakteristieken en de kwaliteiten van Doesburg. Hierbij gaat het onder meer om de cultuurhistorische en bouwhistorische waarden zoals aangegeven op de Cultuurhistorische Waardenkaart.

> Overgang binnenstad-vestinggordel beter beleefbaar maken.

De vestinggordel en de binnenstad zijn anders van karakter, maar de grens is vervaagd in de loop der tijd. Uitgangspunt is om bij toekomstige ontwikkeling de overgang weer duidelijker zichtbaar te maken. Onder meer door het groene, openbare karakter van de vestinggordel te versterken en het rondlopen van de gracht.

> Hoog kwaliteitsniveau bebouwing en inrichting openbare ruimte.

Vanwege de hoge culturele en cultuurhistorische waarde wordt voor de hele oude binnenstad en de vestingwerken gestreefd naar een hoog kwaliteitsniveau voor de bebouwing en voor de inrichting van de openbare ruimte.

VESTINGGORDEL EN IJSSELKADE

De binnenstad wordt omringd door een gordel met groen en water als bindende elementen. Hoewel er in de vestinggordel bebouwing voorkomt is er toch een duidelijk contrast met de compact bebouwde binnenstad. Waardevol zijn de grachten en andere relictten van de vroegere verdedigingswerken. Ook de singel, die strak om de oude binnenstad ligt, houdt de vestinggordel bijeen. De plekken bij de poorten en de segmenten van de vestinggordel daartussen hebben elk een eigen karakter. Op een aantal plekken is recent nieuwbouw van hoge kwaliteit toegevoegd, zoals op de plek van de Mauritskazerne en langs de IJsselkade.

> Historische, parkachtige karakter en samenhang vestinggordel versterken.

De continuïteit van de grachten, de groene parkachtige sfeer en de rondlopende singel bij toekomstige ontwikkelingen versterken. Het meer open karakter in contrast met de compact bebouwde binnenstad versterken. Nog aanwezige of te herstellen elementen van de vestingwerken zichtbaar maken. Eenheid brengen in inrichtingsprincipes.

> **Karakteristieke verschillen behouden en benadrukken.**

Naast het versterken van de samenhang is het ook van belang dat de aanwezige verschillen in de karakters van de segmenten van de vestinggordel worden behouden en benadrukt.

> **Vier stadsentrees bij voormalige poorten transformeren tot bijzondere plekken.**

De plekken inrichten voor verblijf en verkeer met een eigen kwaliteit, waarbij het oorspronkelijke stratenbeloop (kadastrale minuut 1832) richtinggevend is. Het passeren van de grachtengordel hier beleefbaar maken. Architectuur en inrichting van de openbare ruimte zijn hier van het hoogste niveau.

> **Onderbreking continuïteit vestinggordel verminderen.**

Het gaat hier in de eerste plaats om wegen en straten, maar ook bebouwing en privé erven onderbreken op sommige plekken de continuïteit. Essentieel zijn het doorlopen van de gracht en het zicht op het water en het doorlopen van de singel begeleid met bomen.

> **Bebouwing in vestinggordel: parels in het groen.**

In de loop der tijd is steeds meer bebouwing ontstaan in de vestinggordel. Inzet is het behoud van waardevolle historische bebouwing, het waar mogelijk verwijderen van beeldverstorende bebouwing (zie beeldkwaliteitsplan) en het niet verder bebouwen van de vestinggordel. Alleen op enkele plekken is nieuwbouw denkbaar, maar dan moet het in elk geval van hoge architectonische kwaliteit zijn en een solitair, autonoom gebouw, dat als massa in de groene ruimte wordt ervaren.

> **Vergroten doorzichten en passende afscheiding privéterreinen.**

Het publieke karakter van de vestinggordel staat voorop. Grote, afgesloten privéterreinen passen daar niet zo goed in. Waar zich kansen voordoen wordt het doorzicht vergroot in bebouwingsclusters in en langs de vestinggordel. Bijzondere aandacht is nodig voor inrichting en afscheiding van privéterreinen die grenzen aan de vestinggordel; hagen toepassen en bakstenen keermuren.

> **Hechting gebied IJsselkade aan historische stad verbeteren.**

Veranderingen in openbare ruimte en bebouwingsbeeld, die tot gevolg hebben dat het gebied IJsselkade zich beter hecht in de historische stad worden toegejuicht.

> **Zorgvuldig omgaan met kenmerken gebied IJsselkade.**

De stedenbouwkundige opzet, de architectonische uitwerking en de inrichting van de openbare ruimte in het gebied IJsselkade vertonen unieke kwaliteiten, die met zorg tot stand zijn gekomen. Het is van belang hiermee met zorg om te gaan, maar niet conserverend.

BINNENSTAD EN VESTINGGORDEL

AMBITIES (VERVOLG)

> Versterken van de kleinschaligheid, groene karakter en de verscheidenheid binnen het gebied IJsselkade.

Het contrast van het gebied IJsselkade t.o.v. de oude binnenstad in schaal en sfeer is erg groot. Dit contrast mag kleiner worden, waardoor het gebied in de toekomst meer bij Doesburg gaat horen. Daarom zijn veranderingen die bijdragen aan de kleinschaligheid en de verscheidenheid van het gebied IJsselkade denkbaar en wenselijk. Voor de grachtenpanden zijn veranderingen die de parcellering in afzonderlijke panden beter leesbaar maken denkbaar, mits passend bij de oorspronkelijke architectuur en/of het karakter van de binnenstad. Gedacht kan worden aan onderscheid in voordeuren, in kleuroepassing van het schilderwerk etc. De eenheid in de inrichting van de openbare ruimte is waardevol. Maar ingrepen, die het groene karakter en de kleinere Doesburgse schaal versterken zonder de grote lijn aan te tasten zijn denkbaar.

De rolstoeltoegankelijkheid van de bebouwing moet worden verbeterd.

> Transformeren van de Oude Haven en het Hoornwerk tot een multifunctioneel, hoogwaardig stedelijk gebied met behoud van het industriële karakter.

Het industriële karakter en de relatie met het water zijn waardevol in dit gebied. Het vormt ook een schakel tussen de oude stad en Beinum.

"DE SCHIL" EN "DE POORTEN"

Met het thema "de schil" wordt hier de buitenkant van de binnenstad aangeduid. Dit is de binnenstad, zoals men die men vanaf de singels en de vestinggordel ervaart. De punten waar men de stad ingaat zijn bijzondere punten in de beleving. De plekken van de voormalige stadspoorten zijn hierbij het belangrijkste en worden kortweg "de poorten" genoemd.

> Versterken continuïteit en gesloten, introverte karakter "de schil".

In het gedifferentieerde karakter van de schil ligt een grote visuele en historische waarde verscholen. Het ontwikkelingsproces van de stad is er in af te lezen. Op dit moment maakt de aanblik van de schil echter een wat rommelige en onduidelijke indruk. Hierin kan meer samenhang worden gebracht. Uitgangspunt is dat de grens van de middeleeuwse stadskern beter beleefbaar wordt gemaakt. Langs de schil overheerst een ingetogen beeld, waarbij alleen bij de vier stadspoorten bebouwing zich naar buiten richt. Secundaire toegangen krijgen vooral het karakter van 'gaten in de muur'.

> Vier stadsentrees bij de voormalige poorten als hoogtepunten in de visuele beleving behouden en versterken.

Het principe 'via de poorten kom je de stad binnen' is een belangrijk uitgangspunt.

De vier “poorten” vormen de hoofdentrees, de overige toegangen zij-entrees. De hoofdentrees dienen, net als de stadspoorten in de tijd van de ommuring, prominent aanwezig te zijn in het stadsbeeld. Architectuur en inrichting van de openbare ruimte zijn bij en voor “de poorten” van het hoogste niveau.

“DE STRATEN”

De meeste mensen vormen zich een beeld van de stad Doesburg, lopend over de openbare straten en pleinen van de binnenstad. In deze nota wordt dit beeldthema aangeduid als de straten, want in Doesburg zijn straten en pleinen niet zo scherp te onderscheiden. Ze vormen met elkaar één samenhangend stelsel van open ruimten. In het bijzonder de bebouwing langs de straten zorgt voor het fraaie historische beeld, maar ook de aankleding van de openbare ruimte tussen de gebouwen draagt bij aan de beeldkwaliteit. De beeldvisie is opgebouwd vanuit drie invalshoeken: de stadsplattegrond, het bebouwingbeeld en de inrichting van de open ruimte. Vanwege de verwevenheid in het stadsbeeld komen bij de verschillende invalshoeken dezelfde elementen soms terug.

> Handhaven historische stadsplattegrond.

Het stratenpatroon van de Doesburgse binnenstad is eeuwenlang vrijwel ongewijzigd, net als de percelenstructuur, de voorgevelrooijlijnen en stukjes private grond voor de voorgevel (stoepen). Details als straatverwijdingen/-vernauwingen, vorkvormige splitsingen, verspringen in de rooijlijn, stegen en goten tussen de panden herinneren aan de ontwikkelingsgeschiedenis van Doesburg vanuit de middeleeuwen. Wijziging van de stadsplattegrond is in principe niet aan de orde, tenzij is aangetoond dat behoud niet leidt tot goede oplossingen. In die gevallen worden er zeer hoge eisen gesteld aan de nieuwe situatie.

> Handhaven eigen karakter van elke straat/plein.

Elke straat of plek heeft zijn eigen sfeer. Er is onderscheid tussen de hoofdstraten en de straatverbredingen en straten die niet tot de hoofdstructuur behoren: de overige straten. De overige straten hebben een minder breed profiel, vaak een bochtig verloop en worden begeleid door minder aaneengesloten relatief lage bebouwing van minder allure. Karakteristiek is de afname van de bebouwingsdichtheid en bebouwingshoogte vanaf de Martinikerk richting de randen van de stad. Rond de kerk is het stratenpatroon en de bebouwingsdichtheid het grootst. Deze dichtheid zet zich voort langs de hoofdstraten met statige hoge panden. Meer naar de randen van de binnenstad neemt de bebouwingsdichtheid vooral langs de overige straten af en maken de gesloten, relatief hoge straatwanden plaats voor straatwanden met lage en minder voorname bebouwing en met meer doorzichten naar de binnentuinen.

BINNENSTAD EN VESTINGGORDEL

AMBITIES (VERVOLG)

> **Hoge beeldkwaliteit hoofdstraten en de daaraan gelegen straatverbredingen.**

De hoofdstraten, die uitkomen bij de vier voormalige stadspoorten, met deze poorten en de pleinvormige straatverbredingen vormen het hoofdstelsel van de binnenstad. Dit komt tot uiting in het bredere straatprofiel en in de uitstraling van de bebouwing; aaneengesloten rijen statige stadshuizen. Ook in de toekomst dient dit hoofdstelsel het visitekaartje van de stad te blijven en worden extra hoge eisen gesteld aan de beeldkwaliteit van de gevelwanden en de inrichting van de open ruimte. Uiteraard richt de zorg zich op behoud van historische gevels, maar wanneer een nieuwe gevel of pui wordt opgericht, moet deze passen in het straatbeeld én qua architectuur een verrijking zijn van het historische straatbeeld.

> **Behoud karakter van typische "achterstraat" bebouwing.**

Op een aantal plekken komt typische "achterstraat" bebouwing voor in de vorm van pakhuizen, werkplaatsen en schuren, met daartussen tuinmuren en poortjes naar stadstuinen. Het informele karakter van deze bebouwing draagt bij aan het karakter van de binnenstad en moet worden behouden en versterkt.

> **Herstel en behoud pleinvormige karakter van straatverbredingen en voorkvormige splitsingen.**

Straatverbredingen dienden oorspronkelijk vaak als markt/handelsplek of waterplaats. Het zijn nog steeds markante punten in de beleving van de binnenstad. Streven is om hun multifunctionele pleinkarakter terug te geven.

BEBOUWINGSBEELD

> **Respect voor de geschiedenis van het pand.**

Bij veranderingen van/aan gebouwen worden de cultuurhistorische waarden van het pand gerespecteerd. Waardevolle kenmerken, die verwijzen naar bijvoorbeeld vroegere functies, bouwwijzen en eigendomssituaties worden bewaard. Er wordt aangetoond, dat een zorgvuldige afweging is gemaakt tussen archeologische, cultuurhistorische en bouwhistorische waarden en hedendaagse wensen en mogelijkheden. Zie "Spelregels voor monumenten en cultuurhistorie".

> **Een evenwichtig beeld van straatgevels.**

Straatwanden zijn opgebouwd uit individuele panden van verschillende breedte en hoogte (zonder extreme verschillen per straat) elk met een eigen gezicht, passend binnen de historische parcellering.

De gevel vormt één samenhangend architectonisch geheel. Toegevoegde elementen als luifels, reclames, markiezen, zonweringen zijn ondergeschikt en verstoren de architectonische samenhang niet. Gestreefd wordt naar het terugdringen van de overdaad aan toevoegingen aan en op de gevel.

Kleuren ondersteunen parcellering.
Plantenbakken op stoepen dragen bij aan groen straatbeeld.

Nota Ruimtelijke Kwaliteit 2017

Informele "achterstraat" bebouwing in de vorm van pakhuizen, werkplaatsen en schuren, met daartussen tuinmuren en poortjes naar stadstuinen, draagt bij aan het karakter van de binnenstad.

Deel B.01 binnenstad en vestingordel

BINNENSTAD EN VESTINGGORDEL

AMBITIES (VERVOLG)

> Een evenwichtig, historisch verantwoord bekappingsbeeld

Toepassen van een kap, die qua vorm en richting inspeelt op het historische bekappingsbeeld. Bij nieuwbouw kan hieraan in relatie tot de bouwopgave een nieuwe interpretatie worden gegeven.

> Toepassen voor binnenstad kenmerkend materiaal- en kleurgebruik.

Gevels in hoofdzaak traditionele rode baksteen in combinatie met natuursteen afgewisseld met gepleisterde en geschilderde gevels. Keramische (niet-geglazuurde) dakpannen op de daken. Kleurgebruik ondersteunt de architectuur.

> Hoge beeldkwaliteit hoofdstraten en straatverbredingen.

Elk pand heeft een eigen gezicht, waarbij sprake is van architectonische kwaliteit. Dit betekent niet dat er overal 'pareltjes van architectuur' vereist zijn; juist de afwisseling tussen rijke, voorname panden en eenvoudige, meer sobere panden is waardevol. Architectonische kwaliteit betekent hier: zorgvuldig ontworpen in de context, evenwichtig van opbouw en geleding en met een uitgekiende detaillering en materialisatie. Binnen dit kader is zowel een eigentijdse als een meer traditionele architectuur denkbaar.

Bijzondere aandacht is nodig voor gebouwen op hoeklocaties en op markante plekken (in een zichtlijn). Deze panden zijn voor de leesbaarheid van de ruimtelijke structuur en voor de beleving van het centrum van groot belang.

> Uitstraling winkels, horeca, bedrijven etc. respecteert historisch gegroeid stadsbeeld.

Winkels, horeca en ambachtelijke bedrijfjes dragen bij aan de levendigheid en de eigenheid van de binnenstad en zijn onmisbaar bij de toekomstige ontwikkeling ervan. Echter voorkomen moet worden dat de winkelstraten van Doesburg door een te nadrukkelijke aanwezigheid van ketens en bijbehorende huisstijlen opgaan in de eenvormigheid, die men in veel steden aantreft. In het recente verleden zijn situaties ontstaan, die in de toekomst niet als wenselijk worden beschouwd.

INRICHTING EN VORMGEVING OPEN RUIMTE

De bebouwing en de niet bebouwde open ruimte vormen samen het straatbeeld. De bebouwing vormt de wand en houdt de openbare ruimte 'bijeen'. De inrichting van de openbare ruimte met bomen, bestrating, straatmeubilair en toegevoegde elementen als terrassen, uitstallingen van winkels, reclameborden, geparkeerde auto's en fietsen is van invloed op het gehele straatbeeld.

> De inrichting sluit aan bij het beeld van de hanzestad Doesburg.

Gestreefd wordt naar een openbare ruimte met een eenduidige en rustige uitstraling, die niet (te) nadrukkelijk is vormgegeven. Daarbij wordt met de nog aanwezige historische bestratingen (klinkers, keien, natuursteenbanden en goten),

particuliere stoepen, pothuizen en karakteristieke bomen en andere objecten zorgvuldig omgegaan. Het grondvlak van straten en pleinen bestaat globaal uit een smalle half-private zone vlak langs de gevels (stoepen, pothuizen, kelderluiken) en een openbare zone daartussen.

> **Behoud en herstel (voormalige) particuliere stoepen.**

Van oudsher lag voor de voorgevel van elk pand een strook grond, die nog tot het pand behoorde. Vooral in de bredere straten werden deze stroken voor elk pand anders ingericht, bijvoorbeeld als stoep of bebouwd met een pothuis.

De aanwezigheid van deze particuliere zone draagt sterk bij aan het historische straatbeeld. Behoud van nog bestaande historische stoepen en pothuizen staat voorop. Waar ze zijn verdwenen worden particulieren gestimuleerd weer per pand verschillend een stoep aan te leggen, die past bij het specifieke pand of de pui.

Hierbij moeten duurzame materialen worden toegepast: natuursteen in de hoofdstraten en natuursteen of baksteen in de overige straten. Afscherming via kettingen of hekwerken en niveauverschil ten opzichte van de openbare straat, zoals vroeger wel eens voorkwam, kan soms worden toegestaan, afhankelijk van de breedte van de straat en het karakter het pand en zijn omgeving, maar niet in winkelstraten.

De strook voor de gevel biedt ruimte aan de historische elementen als pothuizen, stoepen etc. Indien de ruimte het toelaat kunnen winkeliers er hun koopwaar uitstallen (geen reclameborden) en kunnen horeca-eigenaren er een terras uitzetten. Verder kunnen bewoners er bankjes, bakken met planten etc. neerzetten.

In het verleden heeft de gemeente een deel van de stoepen aangekocht. In de toekomst zou een deel weer kunnen worden overgedragen aan de pandeigenaren.

> **Pleinvormig karakter straatverbredingen en vorkvormige splitsingen**

Straatverbredingen dienden oorspronkelijk vaak als markt/handelsplek of waterplaats. Vorkvormige splitsingen zijn nog steeds markante punten in de beleving van de binnenstad. Streven is om deze plekken hun multi-functionele pleinkarakter terug te geven en hier het permanente gebruik ten behoeve van onder andere autoverkeer en parkeren terug te dringen. Het moeten weer plekken van ontmoeting en activiteiten worden. Ook wordt gedacht aan tijdelijke functies waar in het huidige stratenpatroon geen plek voor is, zoals terrassen etc.

> **Straatbomen op bijzondere plekken**

De straten van de binnenstad hebben van oorsprong een stenig karakter. Bomen in de binnenstad zijn alleen op zijn plaats als de voorwaarden aanwezig zijn om uit te groeien tot bomen van formaat. Op bijzondere plekken als straatverbredingen, kruisingen en rond de Martinikerk is soms plaats voor enkele solitaire, markante bomen. Van oudsher staan er op straatverbredingen/pleinvormige ruimtes (bijv.

BINNENSTAD EN VESTINGGORDEL AMBITIES (VERVOLG)

voormarkt) en bij vorkvormige splitsingen (bv. Ph. Gastelaarsstraat-Koepoortstraat) solitaire bomen die beschutting gaven of een verfraaiing vormden voor het straatbeeld.

Verder dragen forse bomen in de binnentuinen soms bij aan de beeldkwaliteit vanaf de openbare straten en ligt rond de binnenstad de groene vestinggordel.

Ook potplanten in de half-private zone langs de gevels zijn belangrijk voor de groene sfeer van de stad.

“DE TUINEN”

Vanaf de hoofdstraten lijkt het alsof de binnenstad heel dicht is bebouwd.

In werkelijkheid liggen er achter de panden nog royale onbebouwde binnenterreinen. Vroeger waren hier stadstuinen van burgers en stadsboeren.

Ook trof men er speciale functies als een weeshuis of een gasthuis aan.

Vanaf deze binnenzijde is de bouwgeschiedenis van de stad vaak nog beter afleesbaar dan vanaf de openbare kant. Hier zijn ook nog de nodige gotische topgevels gehandhaafd. Tuinmuren zijn ook kenmerkend voor het beeld van de tuinen. In toenemende mate dringen openbare functies door in de binnengebieden, zoals parkeren en speelplekken.

> Behoud tuinen met gevarieerde historische bebouwingsbeeld.

De tuinen in binnenstad van Doesburg zijn van grote waarde voor het historische stadsbeeld en voor de leefbaarheid van de inwoners van de binnenstad. Tegengaan van het volbouwen en het afleesbaar houden van de historische kavelstructuur en behoud van het bebouwingsbeeld zijn belangrijke uitgangspunten.

> Binnentuinen duidelijk scheiden van de openbare straat.

Binnentuinen, ook als ze openbaar toegankelijk zijn, zijn ruimtelijk gescheiden van de openbare straat. Op plekken waar tuinen direct grenzen aan de openbare straat wordt de tuin door middel van tuinmuren al dan niet in combinatie met hekwerken gescheiden van de straat. Toegangen naar openbaar toegankelijke binnentuinen zijn voorzien van deuren of hekken. Het besloten karakter van de stadstuinen verschilt duidelijk van het open karakter van het groen op de vestingwerken.

> Binnentuinen dienen oases van rust en groen te zijn.

Binnentuinen dienen in contrast met de stenige, levendige openbare straten oases van rust en groen te zijn. Ze zijn niet geschikt voor grote parkeerterreinen en drukke laad- en losbewegingen. Grote, forse bomen dragen in belangrijke mate bij aan het groene karakter. Dergelijke bomen kunnen over de tuinmuur heen ook bijdragen aan het groene karakter van de straten en de vestinggordel.

Groene oase binnentuinen.

Privé-stoepen en pothuizen zijn waardevol (afgebeelde reclame niet).

Molenvelden: schets hoofdstructuur.

Molenvelden: luchtfoto 2016

012

MOLENVELDEN

MOLENVELDEN KENMERKEN

Molenvelden is de eerste grote uitbreidingswijk van Doesburg. De wijk ligt tussen de oude vestingwerken rond de binnenstad en de Hoge en de Lage Linies. Het grondlichaam van de provinciale weg begrenst de wijk in het noorden. De Kraakselaan is een oude weg, die nu de hoofdas vormt van Molenvelden. De wijk Molenvelden kwam in verschillende fasen tot stand. Het zuidelijke deel is traditioneel van opzet, terwijl in Noordelijk Molenveld de invloed van de moderne stedenbouw herkenbaar is. De kenmerkende kwaliteiten van Molenvelden samengevat:

- > **KNUS WONEN AAN STRAATJES DICHTBIJ DE OUDE STAD**
- > **WIJK OMGEVEN DOOR MONUMENTAAL GROEN**
- > **KRAAKSELAAN HISTORISCHE ROUTE**
- > **MIX AAN VOORZIENINGEN IN DE WIJK**

Zuidelijk Molenveld;
"traditionele stedenbouw"

Zuidelijk Molenveld; oude foto Julianastraat;
nog met plantsoen.

Zuidelijk Molenveld;
stratenpatroon met
"pleintjes".

MOLENVELDEN AMBITIES

ZUIDELIJK MOLENVELD

Het stratenpatroon van Zuidelijk Molenveld heeft een traditionele stedenbouwkundige opzet. Korte straatjes, die samenkomen op kleine pleintjes of plantsoenen vormen de basis. Die plekjes zijn in de oorspronkelijke aanleg qua bebouwing en inrichting zorgvuldig gedetailleerd. Zo vormen de V-splitsing in Julianastraat en het Prins Bernhardplein herkenbare plekken in twee te onderscheiden delen van de buurt. Het straatbeeld in de buurt is besloten; zichtlijnen worden beëindigd door bebouwing. De buurt wordt omsloten door de bebouwingswand aan de Oranjesingel uit de jaren '90.

> DE LINIE EN DE VESTINGWERKEN OPTIMAAL BELEEFBAAR EN TOEGANKELIJK MAKEN VANUIT DE WIJK.

De Lage Linie en de vestingwerken compenseren het gebrek aan groen elders in Zuidelijk Molenveld. Bebouwing en privégebruik van de grond tussen de wijk en Linie/ vestinggordel wordt zo mogelijk beperkt. Waar zich kansen voordoen wordt het doorzicht vanuit de wijk naar de Linie/vestinggordel geoptimaliseerd.

> BEHOUD VAN HET OORSPRONKELIJKE, SCHILDERACHTIGE, KLEINSCHALIGE, INTIEME STRAATBEELD.

De kleine schaal en het detail verdienen aandacht bij veranderingen in de bebouwing en de openbare ruimte, want het beeld is ook kwetsbaar.

Uitgangspunten hierbij zijn:

- Pleintjes en plantsoenen ontwikkelen tot pareltjes van de buurt
- Aandacht voor groen karakter en verblijfskwaliteit openbare ruimte
- Bebouwing ondersteunt het groene beeld
- Hagen langs voortuinen en zijtuinen
- Behoud karakteristieke oude woningen begin Julianastraat
- Behoud eenheid in architectuur met rode bakstenen gevels
- Beeld van de kappen met schoorstenen en dakkapellen
- Samenhang bebouwingswand langs Oranjesingel

Oranjesingel

Prins Bernhardplein, vernieuwde parel

MOLENVELDEN AMBITIES (VERVOLG)

NOORDELIJK MOLENVELD

Noordelijk Molenveld is iets jonger dan Zuidelijk Molenveld. Dit komt naar voren in een ruimere verkaveling en een meer open stedenbouwkundige opzet. Het zicht door de straten wordt vaak juist niet afgesloten met bebouwing. Er is meer variatie in het bebouwingsbeeld. Beeldbepalend voor de buurt is de Molenveldsingel, een mooie brede gracht met bomen erlangs, die doorloopt naar de vestinggordel. Verder zien we strak en compact verkavelde gebieden aan de kant van de Kraakselaan en aan de kant van de Coehoornsingel met daartussenin een losser verkaveld gebied (tussen Van Brakellaan en Armgardstraat). Via dit tussengebied dringt de groene sfeer van de vestingwerken door in het hart van Noordelijk Molenveld. Langs de Coehoornsingel is geen bebouwingswand gemaakt, zoals bij de Oranjesingel in Zuidelijk Molenveld, maar eindigen de bouwstroken met hun kopse kanten, waardoor het groen aan de rand van de wijk overgaat in de achtertuinen.

> BEHOUD EN VERSTERKING VAN HET LANDSCHAPPELIJK KADER.

Het groene karakter van de randen van het Noordelijk Molenveld (vestinggordel, grondlichaam provinciale weg, Hoge Linies), dat via de Molenveldsingel doordringt in de wijk, optimaal beleefbaar en bruikbaar maken vanuit de wijk.

> BEHOUD SAMENHANG IN STEDENBOUW EN ARCHITECTUURBEELD. MONOTOON BEELD VERLEVENDIGEN DOOR INDIVIDUELE TOEVOEGINGEN.

Het gaat erom dat elementen, die belangrijk zijn voor de samenhang van straatwanden en buurtjes, behouden blijven. Per straat/architectuur zoveel mogelijk dezelfde accessoires en toevoegingen (o.a. dakopbouw, pui-indeling etc.) op basis van goedgekeurde trendsetters. Hagen langs voortuinen en zijtuinen dragen bij aan het groene beeld en de samenhang. Daarbinnen kunnen individuele toevoegingen het van oorsprong wat monotone beeld verlevendigen.

Noordelijk Molenveld;
stedenbouwkundige
patroon.

KRAAKSELAAN

De Kraakselaan was van oudsher onderdeel van een historische (handels)route. Na de aanleg van de Provinciale weg bleef de Kraakselaan een belangrijke route naar het stadscentrum. Bij de aanleg van Molenvelden zijn hogere bebouwing en wijkfuncties geconcentreerd aan de Kraakselaan. Aan de Kraakselaan liggen nu verschillende functies: Aan de zuidzijde, naast woningbouw, onder andere een school, een begraafplaats en een dierenartspraktijk; Verder ook andere centrumfuncties en enkele kantoren.

De bebouwing langs de Kraakselaan is zeer gevarieerd en wijkt af van de rest van Molenvelden. Naast laagbouw is er een tweetal flats. Bij één flat zitten in de onderlaag centrumfuncties. Ook staan er nog enkele karakteristieke oudere panden o.a. nabij de splitsing Julianastraat.

> OPWAARDEREN UITSTRALING.

De Kraakselaan moet de huiskamer van de wijk Molenvelden zijn en een waardige toegangsweg naar de binnenstad. Het feit dat ze deel uitmaakt van een historische handelsweg vraagt om een hedendaags antwoord. In het algemeen behoeft de uitstraling van de Kraakselaan een flinke opwaardering. Om te bereiken dat verschillende ontwikkelingen in de tijd hieraan kunnen bijdragen is er behoefte aan een streefbeeld voor de bebouwing en de openbare ruimte.

> ONTMOETING VESTINGGORDEL BIJ MEIPOORT VERBETEREN.

Een belangrijke plek in de beleving van de stad is de ontmoeting van de Kraakselaan en de vestinggordel bij de voormalige Meipoort. Dit moet meer een verblijfsplek worden met een hoge belevingswaarde. Noodzakelijke voorzieningen ten behoeve van het verkeer moeten het beeld niet domineren. De gracht moet beter ervaarbaar te worden (Zie ambities Binnenstad en Vestinggordel)

> ONTMOETING LINIES EN KRAAKSELAAN IS BELANGRIJK .

Ook de passage van de Linies, die wordt geaccentueerd door een bakstenen constructie, is beeldbepalend en verdient extra aandacht.

Oude foto's Kraakselaan: links ca. 1960, rechts ca. 1900.

De Ooi: Kaartbeeld ca. 1900.

De Ooi: Luchtfoto 2016

03

DE OOI

DE OOI KENMERKEN

De wijk De Ooi is de tweede uitbreidingswijk van Doesburg na de tweede wereldoorlog. De wijk is ontstaan in de jaren vijftig, zestig en zeventig van de vorige eeuw. Er is gewerkt aan vernieuwing van de wijk. Het centrumgebied is daar een voorbeeld van.

EILAND IN HET GROEN

De Ooi ligt op een eiland tussen de kronkelende oude tak van de Oude IJssel en de nieuwe, gekanaliseerde Oude IJssel. Het landschap rond De Ooi maakt samen met de Linies en het Looierspark deel uit van het grote landschappelijke kader, dat kenmerkend is voor heel Doesburg. Het water en het groen in de omgeving geven kwaliteit aan het wonen in De Ooi. Vanuit veel plekken in de wijk is het voelbaar of zichtbaar. Omgekeerd bepaalt de rand van De Ooi ook het beeld van het landschap, zoals langs de Oude IJssel.

TYPISCHE JAREN '60 WIJK MET "STEMPELS"

De Ooi is een typische jaren '60 wijk met gelijkvormige woonblokken (stempels) en ruime straten. Het winkelcentrum en de voorzieningen liggen centraal in de wijk en tegelijk vaak in het groen. Het woningaanbod is gevarieerd. Naast de typische rijtjeshuizen en flatgebouwen zijn er ook vrijstaande woningen en woningen voor starters en ouderen. Sportvoorzieningen liggen aan de rand van de wijk.

EENHEID EN VRIJHEID

De wijk is opgezet met lange rechte straten, waarlangs identieke woonblokken staan in een strakke lijn. Rijtjeshuizen van twee bouwlagen met een kap komen het meest voor. De bouwblokken hebben een vaste gevelindeling, waaraan de individuele woning ondergeschikt is. Dit geldt ook voor de appartementenblokken, die strak in het gelid en los in het groen staan. De vrijstaande woningen aan de rand van de wijk zijn onderling sterk verschillend van vorm. Hier zorgt de groene achtergrond voor samenhang.

> **HET WAARDEVOLLE LANDSCHAP RONDOM DE OOI OPTIMAAL BRUIKBAAR EN BELEEFBAAR VANUIT DE WIJK.**

De Ooi is sober en zakelijk opgezet in contrast met het weelderige landschap rondom. Dit landschap draagt sterk bij aan de woonkwaliteit van De Ooi. Op veel plekken in de wijk kan men op de achtergrond het landschap ervaren. Goede wandelroutes vanuit de wijk door de groene omgeving zijn belangrijk. Een nieuwe verbinding tussen Lage Linie en Looierspark kan de bruikbaarheid van het park en de bereikbaarheid van de Oude stad vanuit Ooij vergroten.

> **BEBOUWINGSBEELD VAN DE OOI GEZIEN VANUIT HET LANDSCHAP EVENWICHTIG EN HERKENBAAR.**

De randen van De Ooi zijn duidelijk zichtbaar vanuit het landschap rondom. Daarom moet aandacht worden besteed aan de beeldkwaliteit van de randen. Daarbij gaat het vooral om silhouetwerking en kleurgebruik van de randbebouwing langs de Oude IJssel.

> **VERSTERKEN HERKENBAARHEID EN IDENTITEIT VAN DE ENTREES TOT DE OOI.**

Er zijn drie hoofdentrees tot De Ooi. De identiteit van De Ooi als eiland in het groen wordt versterkt door de landschappelijke kwaliteiten bij de entrees optimaal beleefbaar te maken. Beeldende kunst en bijzondere architectuur kunnen bijdragen aan de herkenbaarheid, mits in een vorm die typisch is voor De Ooi.

> **HOOG KWALITEITSNIVEAU ARCHITECTUUR EN OPENBARE RUIMTE IN HET CENTRUMGEBIED VAN DE OOI.**

Het centrum van De Ooi vormt ruimtelijk en functioneel het hart van de wijk. Dit vraagt om een hoog kwaliteitsniveau van bebouwing en openbare ruimte. Het architectuurbeeld moet aansluiten bij het zakelijke beeld van de wijk en in de openbare ruimte neemt groen een belangrijke plaats in.

> **BEHOUD SAMENHANG IN STEDENBOUW EN ARCHITECTUURBEELD. MONOTOON BEELD VERLEVENDIGEN DOOR INDIVIDUELE TOEVOEGINGEN.**

Het gaat erom dat elementen behouden blijven, die belangrijk zijn voor de samenhang van straatwanden en buurtjes (stempels). Daarbinnen kunnen individuele toevoegingen het van oorsprong wat monotone beeld verlevendigen.

> **KWALITEITSVERBETERING ARCHITECTUUR FLATGEBOUWEN MET BEHOUD STEDENBOUWKUNDIG CONCEPT.**

Het oorspronkelijke architectuurbeeld van de flatgebouwen is karakteristiek voor de wijk, maar wordt ook als schraal en eentonig ervaren. Kwaliteitsverbetering is wenselijk waarbij het principe van bouwblokken, die vrij staan in het groen, wordt behouden evenals belangrijke doorzichten.

De Ooi: "Eiland" te midden van groen.

De Ooi: "Stempels" met soortgelijke architectuur.

De Ooi: "Eenheid en vrijheid".

De Ooi: rijtjeshuizen.

De Ooi: zicht naar groene randen.

De Ooi: wijkcentrum.

De Ooi: waterpartij midden in de wijk.

De Ooi: kwaliteitsverbetering flatgebouwen, met kleuraccenten

De Ooi: vrijstaande woningen in het groen.

Beinum: Kaartbeeld ca. 1966. Naast de oude boerderijen, is er langs de belangrijkste wegen lintbebouwing ontstaan. Deze is later in het stedenbouwkundig plan van Beinum opgenomen. Beinum lijkt rond 1966 nog weinig van doen te hebben met de stad Doesburg.

Beinum: Luchtfoto 2016. Beinum is steeds verder ingevuld. Elke buurt binnen Beinum wordt gekenmerkt door een ander tijdsbeeld. In elke buurt zijn aanknopingspunten uit de eerdere situatie gebruikt voor de verkavelingsrichtingen.

A photograph of a paved path lined with trees and two striped bollards in the foreground, with a large '04' overlaid.

04

BEINUM

BEINUM KENMERKEN

Beinum is de grootste en de nieuwste wijk van Doesburg. De stedenbouwkundige opzet is van de jaren 70. In de jaren 70 en 80 is er flink gebouwd aan de wijk en er wordt nog steeds gebouwd. De wijk wordt van de rest van de stad gescheiden door een brede strook landschap met daarin de gekanaliseerde loop van de Oude IJssel en het Broekhuizenwater. De wijk ligt daardoor letterlijk “buiten” de stad. Maar ook het beeld van de wijk wordt in de eerste plaats bepaald door groen. Restanten van het oude landschap zijn opgenomen in de wijk.

TUSSEN RIVIERDIJKEN EN HOOG GELEGEN WEGEN

De buurt begint achter de dijk langs de Didamseweg. Aan de noordzijde en de westzijde ligt de wijk achter de IJsseldijk. Aan de zuidzijde vormt de Provincialeweg N338 de grens van Beinum. Ook deze weg ligt deels op een dijk. Direct aan de overzijde van deze weg ligt het oude dorp Angerlo, dat qua omvang een stuk kleiner is dan de wijk Beinum. De wijk Beinum is sterk naar binnen gekeerd. Komende vanuit de richting Doesburg is het vooral de historiserende bebouwing op een oud erf aan de dijk die in het zicht valt.

LANDSCHAPPELIJK KADER MET OUDE ERVEN EN OUDE LINTEN

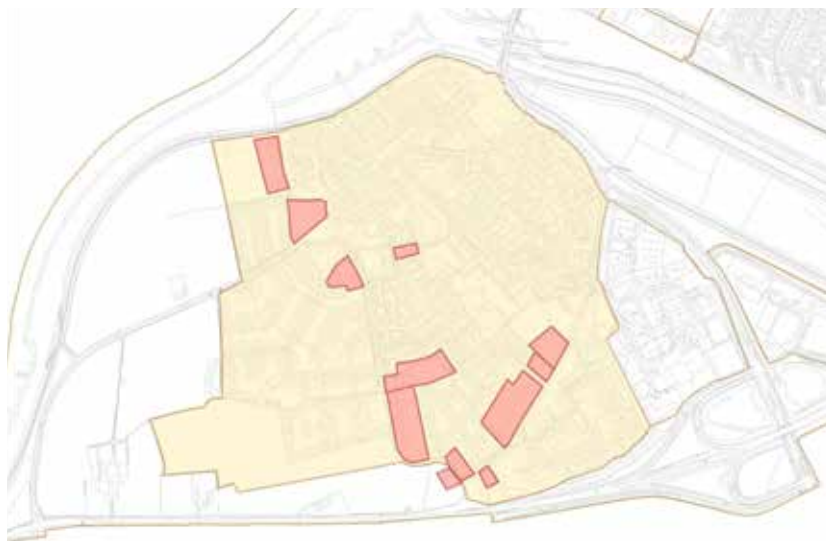
Over de buurt ligt een web van groenstructuren gespannen, dat sterk bijdraagt aan de beeldkwaliteit en de woonkwaliteit. Een brede parkenstrook ligt op de grens van de buurten Maten/Smitsweide en de buurten Campstede/Beumerskamp. In deze parkzone zijn ook het wijkcentrum en de basisschool opgenomen. In westelijke richting vormt een oude beek de drager van een groenzone. Het wijkgroen van de meeste buurten is verbonden met het landschappelijk kader van de wijk. Bijzonder voor Beinum is dat in deze groenzones een aantal oude erven is opgenomen, vaak nog met historische bebouwing. Vanwege hun bijdrage aan het groene beeld van de wijk kunnen ze worden gezien als onderdeel van de wijkgroen-structuur. Ook een drietal bebouwingslinten, met deels nog bebouwing van voor de wijkontwikkeling op ruime kavels, draagt bij aan de groene identiteit van de wijk (Breedestraat, Angerloseweg, Koldeweyj).

Jammer is dat de inrichting van de groengebieden nogal versnipperd is.

Zichtlijnen worden onderbroken, paden lopen niet helder door en parkeerterreinen onderbreken de groene sfeer. Op een aantal plekken zorgen erfafscheidingen langs achtererven voor een desolate aanblik.

HOOFDSTRUCTUUR WEGEN

De belangrijkste structurerende lijnen binnen het stadsdeel worden gevormd door de hoofd-verkeersontsluiting. De Bingerdenseweg en de Angerlosestraat als hoofdstructuren en de Breedestraatweg als verbinding daartussen. Deze structuren overlappen grotendeels de historische wegenstructuur. De knikken, die o.a. zijn aangebracht in de loop van de Bingerdenseweg, doen wel afbreuk aan de helderheid van deze structuur. De twee entrees vanaf de Didamseweg en het winkelcentrum bij de kruising Breedestraat/ Bingerdenseweg zijn niet bijzonder

Beinum: Op de kaart staan oude boerderijen en stukjes oude lintbebouwing aangegeven die tussen de nieuwbouw bewaard is gebleven.

Beinum: Elke buurt heeft een specifieke opzet architectuurbeeld.

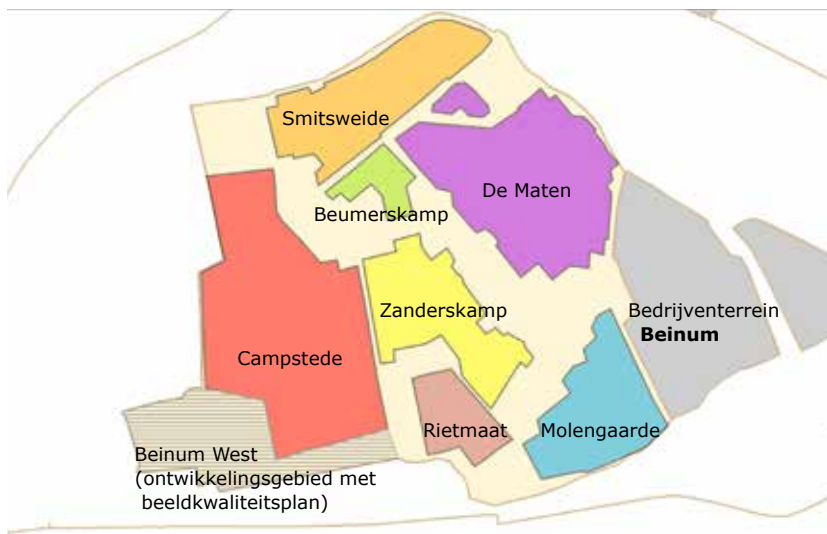
goed herkenbaar. Waar de Breedestraat en de Angerloseweg samenkomen kun je moeilijk oriënteren, omdat de historische routes naar Angerlo en Het Klooster zijn onderbroken. Wel is er een fietspad met een onderdoorgang onder de Provinciale Weg.

BUURTEN IN HET GROEN

Beinum is gegroeid in fasen en groeit nog steeds door. De verschillende fasen zijn als buurten goed te herkennen, doordat ze elk een specifieke stedenbouwkundige opzet en architectuurbeeld bezitten. Een duidelijke trendbreuk is te zien bij de Breedestraat. In de buurten ten oosten daarvan overheerst de “woonerf-stedenbouw”. De buurtjes en de woningen zijn naar binnen gekeerd en staan min of meer los in de openbare ruimte. De openbare ruimte, die vaak groen is, dringt diep in de woonomgeving door. In de westelijke buurten is weer gekozen voor een meer klassieke “straten-stedenbouw”. De straten worden begeleid door de voorgevels van woningen en de achtererven liggen tegen elkaar aan. Deze buurten zijn overzichtelijker. Het bedrijventerrein ligt apart van de woonbuurten en bestaat uit twee delen gescheiden door de Didamseweg. Ook het bedrijventerrein is sterk naar binnen gericht.

Beinum: wijkcentrum met landschappelijk kader.

Beinum: de verschillende buurten van Beinum.

Beinum: wijkcentrum

BEINUM AMBITIES

LANDSCHAPPELIJK KADER

> **VERBETEREN SAMENHANG EN BEELDKWALITEIT LANDSCHAPPELIJK KADER BEINUM.**

De groen- en waterstructuur in samenhang met het padennetwerk en de oude erven en linten vormt de verborgen kwaliteit van Beinum. Deze structuur dringt in alle buurten door. We willen de versnippering van het groen tegengaan, de zichtlijnen door het groen versterken, de padenstructuur helder maken en de historische landschapselementen herstellen en beter beleefbaar maken.

> **AANDACHT AANBLIK PRIVÉTERREIN LANGS WATER EN GROEN.**

Een belangrijk aandachtspunt is de vormgeving van de overgangen van groen/water naar privéterrein. Knelpunten zijn de schuttingen en het in privégebruik nemen van stukjes openbaar groen/water.

> **OUDE ERVEN ALS OUDE PARELS BEHOUDEN EN BELEEFBAAR MAKEN.**

De oude erven maken deel uit van het landschappelijk kader. Voor het behoud van de herinnering aan het historische erf zijn het behoud van de originele bebouwing en een bijpassende erfinrichting en bebouwing belangrijk. Aandachtspunt is de beleefbaarheid vanuit de openbare ruimte; voorkomen moet worden dat deze erven door een hoge schutting of een dichte groenstructuur geheel aan het zicht worden onttrokken.

> **BEHOUD VAN OUDE DORPSLINTEN.**

De oude linten zijn vooral belangrijk voor de beleving vanaf de hoofdwegen. Het karakter van een dorpslint (losse bebouwing, doorzichten naar groen achtererf) moet behouden blijven, waarbij het behoud van de oorspronkelijke kenmerken van bebouwing van voor 1970 prioriteit heeft.

> **BEBOUWING IN LANDSCHAPPELIJK KADER MET ZORG ONTWERPEN.**

De overige bebouwing binnen het landschappelijk kader heeft een openbare functie. Het is belangrijk dat de architectuur van deze gebouwen en de inrichting van de bijbehorende terreinen zijn ontworpen als onderdeel van het landschappelijk kader. Dit geldt ook voor sport- en parkeerterreinen.

HOOFDSTRUCTUUR

> **DE HOOFDSTRATEN DUIDELIJKER HERKENBAAR MAKEN.**

Voor de hoofdstraten binnen de wijk (Bingerdensesweg, Angeloseweg en Breedestraat) wordt gestreefd naar een eenduidige, herkenbare inrichting: Een consequent toegepast laanprofiel. De bebouwing langs die straten bepaalt het gezicht van de buurt en is belangrijk voor de oriëntatie. Een meer gevarieerd bebouwingsbeeld is mogelijk, mits op hoogwaardige wijze vormgegeven.

> **WIJKCENTRUM ONTWIKKELEN TOT WAARDIG HART VAN BEINUM.**

De omgeving van het winkelcentrum als hart van de wijk moet een meer samenhangende en herkenbare plek worden, die zowel onderdeel is van het landschappelijke kader als van de hoofdstructuur van straten. Een waardig hart moet tot stand komen met een hoge kwaliteit van de openbare ruimte en de bebouwing.

> **WIJKENTREES HERKENBAARDER MAKEN.**

De twee entrees tot Beinum vanaf de Didamseweg mogen herkenbaarder gemaakt worden. Misschien dat beeldende kunst hier een antwoord op kan geven. Ook de ontmoeting van de Breedestraat en de Angerloseweg kan in samenhang met de onderdoorgang van de Provinciale weg een meer herkenbare plek worden. Hier gaat het vooral om een goed landschapsonwerp met wellicht beeldende kunst als bijzonder accent.

BUURTEN

> **HET EIGEN KARAKTER VAN ELKE BUURT VERSTERKEN.**

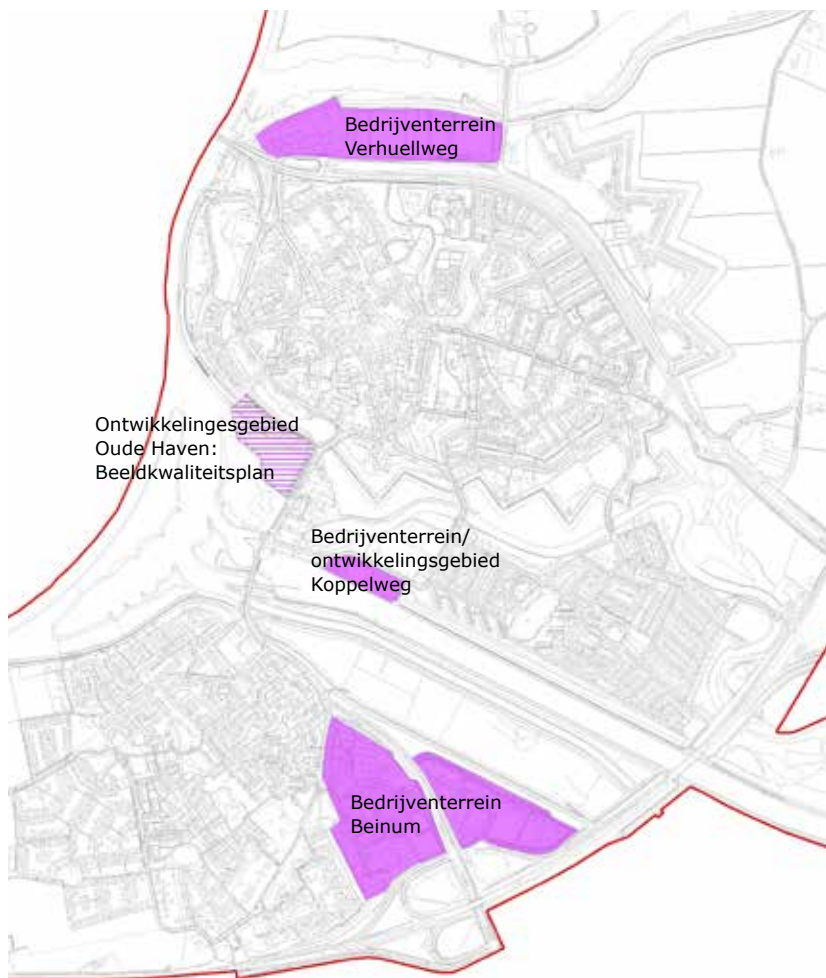
Elke buurt binnen Beinum heeft een eigen karakter. Het eigen karakter kan worden versterkt. Binnen een buurt kan de samenhang in het beeld van de openbare ruimte, de architectuur en het kleurgebruik worden versterkt. In de beleving mag het verschil tussen de buurten groter worden. Bijzondere aandacht verdienen de randen van de buurten en de plekken waar je de buurt binnengaat.

> **BEHOUD SAMENHANG IN STEDENBOUW EN ARCHITECTUURBEELD. BEELD VERLEVENDIGEN DOOR INDIVIDUELE TOEVOEGINGEN.**

Het gaat erom dat elementen, die belangrijk zijn voor de samenhang van straatwanden en buurten, behouden blijven. Daarbinnen kunnen individuele toevoegingen het monotone beeld verlevendigen. In buurten met een woonerfopzet is over het algemeen meer ruimte voor individuele toevoegingen dan in buurten met een meer klassieke stratenverkaveling.

Voor het gebied 'Beinum West' zie het [beeldkwaliteitsplan](#).

Bedrijventerreinen

05

BEDRIJVEN-
TERREINEN

BEDRIJVENTERREINEN KENMERKEN

Hier gaan we in op een drietal bedrijventerreinen, te weten Verhuellweg, Beinum en Koppelweg. Ook op andere plekken komen bedrijven voor, maar in deze gebieden zijn bedrijven de hoofdfunctie. De bedrijventerreinen zijn overwegend kleinschalig van aard. De oudste bedrijventerreinen in Doesburg lagen aan de rand van de binnenstad aan de kant van de IJssel. Het gebied van de IJsselkade, de omgeving van de huidige jachthaven en het Hoornwerk waren van oorsprong de plekken voor vestiging van bedrijven. Inmiddels is een proces op gang gekomen om deze gebieden te transformeren tot hoogwaardig stedelijk gebied waar geen ruimte meer is voor industriële bedrijvigheid. Deze gebieden komen aan de orde bij deelgebied Binnenstad en vestingwerken. Vanaf 1960 heeft aan de noordzijde van de kern het bedrijventerrein Verhuellweg deze functie overgenomen. Vanaf 1990 is het bedrijventerrein Beinum ontwikkeld. Verder is er het kleine bedrijventerrein Koppelweg aan de IJssel bij de toegang naar de wijk De Ooi.

BEDRIJVENTERREIN VERHUELLWEG

Bedrijventerrein Verhuellweg ligt aan de noordzijde van Doesburg tussen een dode arm van de IJssel en het grondlichaam van de provinciale weg N317. Met aan de westzijde de IJssel en aan de oostzijde de Hoge Linie ligt het gebied vast ingekaderd. De randen van het bedrijventerrein bepalen daardoor mede het beeld van de aangrenzende weidse landschappen. Vanaf de omgeving is het bedrijventerrein relatief onzichtbaar door het weelderige kadergroen.

De bebouwing is grotendeels gerealiseerd in het begin van de jaren 60 van de vorige eeuw en in de loop van jaren uitgegroeid tot de huidige vorm met enkele grootschalige, regionaal gerichte bedrijven. Het beeld van een enkele ontsluitingsweg met een drietal forse bedrijfsgebouwen wordt in beeld verzacht door de dichte groenstructuur en watergang. Het gebied heeft een gedifferentieerd samengesteld karakter. Verschillende bouwperiodes en functies zijn te onderscheiden door verschillen in materiaalgebruik en vormtaal.

BEDRIJVENTERREIN BEINUM

Bedrijventerrein Beinum ligt ten zuiden van het Broekhuizenwater bij de op- en afritten naar de provinciale weg N338. Dit bedrijventerrein is gericht op bedrijven met een lokaal profiel. Het gebied wordt doorsneden door de Didamseweg, waardoor er ruimtelijk eigenlijk van twee afzonderlijke gebieden sprake is. Het oostelijk deel omvat meer grootschalige bedrijvigheid terwijl het westelijke deel in schaal en functies meer aansluit op het woongebied. In het westelijk deel staan enkele bedrijfswoningen en ligt een woonwagencolplex. Verder zijn er sportfaciliteiten, zoals de tennisbaan en een sportschool, en is er detailhandel aanwezig.

Bedrijventerrein Beinum is relatief onzichtbaar, door het riante groene kader; de doorbrekingen in dit groen aan de Didamseweg vormen een negatief element en komen de uitstraling niet ten goede. De oriëntatie bij de entree in het westelijk deel is rommelig, mede door de bewegwijzering.

Het bestemmingsplan biedt veel ruimte aan het bouwen. Er geldt een zonering in bouwhoogte oplopend vanaf de woonwijk Beinum tot aan de provinciale weg. In verband met de milieuzonering streeft de gemeente ernaar om de woonfunctie hier te laten verdwijnen.

BEDRIJVENTERREIN KOPPELWEG

Dit is een klein bedrijventerrein met een bijzondere ligging. De bebouwing ligt tussen de Oude IJssel en aan de toegangsweg naar De Ooi met aan de overzijde het Looierspark. De oudere bedrijfs-panden zijn grotendeels uitgevoerd in een sobere baksteenarchitectuur, die typisch is voor de periode 1950-1970. De erfafscheiding en de terreininrichting is in de loop der jaren rommelig geworden. Jammer is dat de bedrijven het doorzicht naar de Oude IJssel vanaf de Koppelweg belemmeren.

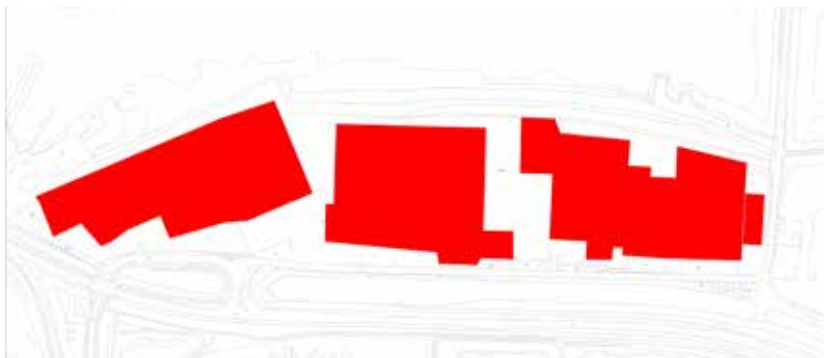
Koersnota: Koppelweg

Jongere, meer grootschalige bedrijfspanden (Verhuellweg)

Bedrijventerrein Verhuellweg: Grootchalige bedrijven op relatief kleinschalig terrein.

Bedrijventerrein Beinum: Wegenstructuur met ruimtelijk slecht gemarkeerde open ruimtes.

BEDRIJVENTERREINEN AMBITIES

> **AANDACHT VOOR BEELD VANAF LANDELIJK GEBIED + HOOFDWEGEN.**

De bedrijventerreinen van Doesburg liggen prominent t.o.v. het landelijk gebied en de hoofdroutes. Daarom wordt ingezet op robuuste groenstructuren rond de bedrijventerreinen, zodat het beeld van bebouwing wordt gefilterd. Aan bebouwing en terreinen, die wel in het zicht liggen, worden hoge kwaliteitseisen gesteld.

> **HERKENBARE ENTREES BEDRIJVENTERREIN.**

De entrees tot de bedrijventerrein vanaf de hoofdwegen intergraal vormgeven als herkenbare plekken. Bedoeld worden een rustig, overzichtelijk en samenhangend ontwerp van openbare ruimte, openbaar groen en terreininrichting en een representatieve uitstraling van de bebouwing. Bewegwijzering en beeldende kunst kunnen de beleving van deze plekken ondersteunen.

> **REPRESENTATIEF BEELD HOOFDSTRATEN BEDRIJVENTERREINEN.**

De hoofdstraten op de bedrijventerreinen bepalen de uitstraling van het hele gebied. Voor die straten wordt gestreefd naar een eenduidige, herkenbare inrichting met een rustig profiel. De vormgeving van verschillende gebouwen op een perceel is op elkaar afgestemd, onder meer in schaal, materialisering en kleurstelling. De gebouwen zijn met de representatieve zijde gekeerd naar de belangrijkste ontsluitingsweg. Ook de terreininrichting draagt bij aan het ruimtelijke beeld.

> **HERGEBRUIKEN KARAKTERVOLLE BEDRIJFSGEBOUWEN.**

Tastbare herinneringen aan het verleden van Doesburg als werkstad willen we graag behouden. Daarom wordt bij herontwikkeling ingezet op hergebruik van karaktervolle bedrijfspanden.

> **VERHUELLWEG: MEER SAMENHANG BEBOUWING EN INRICHTING.**

Bebouwingsbeeld en de terreininrichting zijn door adhoc ingrepen in de loop der tijd verrommeld. Dit moet verbeteren. Daarom moeten toekomstige plannen worden ontwikkeld vanuit een eenduidig streefbeeld voor architectuur en terreininrichting.

> **BEINUM: BETERE ORIËNTATIE EN ROBUUSTE GROENSTRUCTUUR.**

De oriëntatie bij de entrees en op het terrein moet helderder worden. Onderbrekingen in de groenstructuur langs de Didamseweg waar dat kan wegnemen en overigens de groenstructuur als onderdeel van de groenstructuur van de wijk Beinum ontwikkelen (inclusief padennetwerk, zie ambities Beinum).

> **KOPPELWEG: RELATIE MET OUDE IJSSEL VERSTERKEN. WOON- EN BEDRIJFSFUNCTIES IN ÉÉN GEBOUW.**

Bij herontwikkeling van dit terrein worden zichtrelaties van Koppelweg naar Oude IJssel versterkt en waar mogelijk de openbare toegankelijkheid van de rivieroever. Ook een verbinding met het Looierspark is van belang. Woon- en werkfuncties worden geïntegreerd, waarbij het industriële karakter inspiratie is voor vernieuwing.

De geomorfologische kaart van Doesburg en omgeving. De rivieren de IJssel en de Oude IJssel hebben het landschap gevormd. De gebieden met stiparcering zijn de oeverwallen (3K23). Direct naast de rivieren zijn de uiterwaarden aangegeven met de code 3L15 en 3L16, oude geulen van de rivieren zijn met de code 2R11 aangegeven en de laaggelegen komgronden zijn tenslotte met de code 2M22 aangegeven.

Doesburg en omgeving ca. 1900 + schets ligging linies.

06

LANDELIJK GEBIED, LINIES EN RIVIEREN KENMERKEN

Doesburg is ontstaan op een goed verdedigbare plek bij de samenvloeiing van IJssel en Oude IJssel, waar een oude handelsroute de IJssel kruiste.

Daardoor ontwikkelde Doesburg zich als handelsnederzetting en als vestingstad. De bebouwde gebieden van Doesburg zijn van oudsher op een bijzondere manier verbonden met het landschap. Het landschap dringt via de rivieren en de voormalige vestingwerken tot diep in het stedelijk gebied door.

Deze landschappelijke zones structureren het stedelijk gebied en dragen sterk bij aan de ruimtelijke kwaliteit van de bebouwde gebieden. Ook het landschap buiten de stad is gevarieerd, ondanks de beperkte oppervlakte van de gemeente Doesburg. Een groot deel daarvan heeft van oudsher een agrarische functie, maar ook toerisme en recreatie zijn van belang. Naast de rivieren, de oude riviertakken en de vestingwerken is ook de weginfrastructuur structurerend voor het landschap, zoals de oude handelsroute langs de Oude IJssel en de huidige provinciale wegen.

IJssel, Oude IJssel en Broekhuizenwater; Rivierenlandschap

De rivieren die bij Doesburg samenvloeien zijn, omdat ze vroeger veelvuldig hun loop veranderden, sterk bepalend voor het huidige landschap. Oude rivierlopen die nog aanwezig zijn dragen door hun kleinschalige en groene karakter sterk bij aan de ruimtelijke kwaliteit. De huidige rivieren zijn grootschaliger en rationeler vormgegeven, maar bezitten juist daardoor een eigen ruimtelijke kwaliteit. Civiele kunstwerken als het sluisencomplex bij de Barend Ubbinkweg, de IJsselbrug voor de N317, dijken, kades etc. leveren een eigen bijdrage aan de beeldkwaliteit van Doesburg. De rivieren maken ook deel uit van het militaire landschap.

Hoge en Lage Linie; Militair Landschap

De oude stad wordt in 1343 ommuurd en van grachten voorzien. In 1607 gaf Prins Maurits opdracht voor de aanleg van nieuwe vestingwerken. In het rampjaar 1672 werd Doesburg ingenomen door de Fransen, die in 1673 een groot deel van de fortificaties laten afgraven en delen van de grachten laten dempen. Restanten van de oude vestinggordel zijn terug te vinden in de contouren van de oude stadsgrachten. In 1697 wordt een nieuw verdedigingssysteem ontworpen door Menno van Coehoorn, dat ca. 1730 gereed kwam. Dit systeem komt ruim buiten de stad te liggen. Alleen bij de Ooipoort zien we opnieuw een hoornwerk terugkomen en ook bleven de Oude IJssel en de IJssel een rol spelen in de verdedigingsgordel. Deze vestingwerken worden aangeduid als "de Batterijen" of "Linie".

Men onderscheidt een Hoge Linie oostelijk van Doesburg en de Lage Linie langs de Oude IJssel. Aan de buitenzijde van de Linies was het schootsveld, een gebied dat vrij werd gehouden van bebouwing en opgaande beplanting. De Kraakselaan is de enige weg die van oorsprong de Linie doorsnijdt. Aan beide zijden van de weg is ter hoogte van de doorsnijding van de Linie een stenen muur gemetseld. Hierdoor kon de weg bij een naderende vijand snel worden afgesloten. In 1922 werd de vestingstatus van Doesburg opgeheven, maar pas in de jaren 50 werden Linies

Lage Linie achter de Mauritsplaats

door het Rijk overgedragen aan de gemeente. Overigens werd het landschap rond Doesburg in die periode onderdeel van een nieuwe militaire verdedigingslinie: De Rijn-IJssellinie. Ditmaal tegen de dreiging vanuit de Sovjet-Unie. Kazematten en andere relicten zijn nog te vinden in de omgeving van de IJssel.

Hoge Linie

De Hoge Linie bestaat uit grondwallen van zand en klei, dat is vrijgekomen bij het graven van de aan de buitenzijde aanwezige gracht. Aan de binnenzijde van de wallen is een afwisseling aanwezig van taluds en laaggelegen vochtige hooilandjes. De taluds zijn beplant met bomen en doornige struiken.

Ze zijn enigszins verwilderd waardoor het strakke profiel niet altijd meer duidelijk zichtbaar is. De gracht om de Hoge Linie heeft waarschijnlijk nog de vorm afkomstig uit het oorspronkelijke ontwerp. Door de openheid bovenop een deel van de Hoge Linie en het nog steeds open land ervoor, is de relatie tussen de Linie en het schootsveld nog authentiek. Direct achter de Hoge Linie ligt de komgrond het Griet. Dit is van oudsher een nat en moeilijk begaanbaar gebied. Er is nauwelijks bebouwing aanwezig en de bebouwing die er is, is relatief nieuw. Het Griet vormt het schootsveld van de Hoge Linie en dit moest vrij van bebouwing en beplanting blijven. De verkaveling is in tegenstelling tot de verkaveling op de oeverwallen rechtlijnig, het gebied is veel later ontgonnen dan de oeverwallen. Vanaf het Griet is de linie mooi beleefbaar.

Dwars door de Hoge Linie is de provinciale weg aangelegd op een grondlichaam, met brede sloten erlangs. Ter hoogte van de doorsnijding zijn de kenmerken van de linie niet meer goed afleesbaar, mede doordat in het schootsveld veel opgaande beplanting is ontstaan. De Hoge Linie heeft momenteel de functie van natuurgebied en is niet openbaar toegankelijk.

Luchtfoto Doesburg 2016

Lage Linie

De Lage Linie bestaat uit een grondwal met scherpe hoeken. De grondwal wordt op veel plekken begeleid door een sloot, soms een gracht en hoge bomenrijen. Over de grondwal voert een wandelroute, die vooral door de inwoners van Molenveld wordt gebruikt. Op twee plaatsen wordt de Lage Linie doorsneden door een toegangsweg naar De Ooi. Van het imposante Hoornwerk bij de Ooipoort is nauwelijks iets bewaard gebleven.

Aan de buitenzijde van de Lage Linie ligt de dode arm van de Oude IJssel in een moerassig gebied, dat onderdeel was van de verdedigingslinie. Op een aantal plekken is het open schootsveld nog te ervaren. Maar de beplanting langs de oude rivierarm en de bebouwing van De Ooi beperken het uitzicht enigszins.

Aan de binnenzijde heeft het gebied tot aan de Oranjesingel nog enigszins een open karakter. Hier liggen onder meer sportvelden en wat verspreide bebouwing.

HISTORISCHE EN HEDENDAAGSE HOOFDRUTES

Langs de noordoever van de Oude IJssel ligt van oudsher de handelsroute, waar de stad haar welvaart aan dankte. Deze vroegere hessenweg werd in de 19de eeuw getransformeerd in de Rijksweg Doesburg-Anholt. Ze liep over de Kraakselaan naar de binnenstad en vervolgens via de schipbrug naar de Dierensedijk. Over dit tracé liep tot 1953 een trambaan. De huidige provinciale weg kwam in de plaats van de oude rijksweg en werd om de binnenstad geleid naar een brug over de IJssel.

De passage van de Hoge Linie, de binnenstad en de IJssel zijn bijzondere punten in de beleving. Ook deze weg is structurerend voor de stad, evenals de provinciale weg langs de IJssel richting Giesbeek.

IJsselbrug bij Doesburg: Alexander Ver Huellbrug

FRATERWAARD EN STADSWEIDEN; UITERWAARDENLANDSCHAP

De Fraterwaard en de Stadsweiden zijn gevormd door de IJssel. De middeleeuwse IJsselloop (de huidige Lamme IJssel) vormt de grens tussen beide uiterwaarden. Beide worden overigens doorsneden door een nieuwere bochtafsnijding.

De uiterwaarden kennen verder lange zichtlijnen en glooiingen in het landschap.

De vruchtbare grond in de uiterwaarden was geschikt voor landbouw, maar was natuurlijk wel overstromingsgevoelig. In de Fraterwaard liggen enkele fraaie oude boerderijen op pollen (terpen). Het zijn grote gebouwen met overwegend doorgaand dakvlak. De daken zijn bedekt met pannen. Ook de bijgebouwen op de erven hebben als kenmerk het grote doorgaande dakvlak. Hierdoor worden de erven, vanaf een afstand gezien, voornamelijk beleefd aan de daken.

De klei in de uiterwaarden was geschikt als grondstof voor baksteenfabricage.

In de Fraterwaard kwam deze in de tweede helft van de 19e eeuw in bescheiden mate op. Zoals aangegeven bij het militaire landschap zijn hier nog relictten van de Rijn-IJssellinie aanwezig.

HOEVELANDSCHAPPEN

Tegen de buitengrens van de gemeente liggen kleinschalige, agrarische hoevelandschappen die aansluiten op de landschappen daarbuiten.

In het noordoosten bevindt zich een oeverwallencomplex rond de Eekstraat en Achter-Drempt met daarop verspreid een aantal oude bouwplaatsen en nog enkele waardevolle oude hoeven.

In het noorden ligt aan een oude IJsselbocht het recreatieterrein Zwarte Schaar. Er is zowel dagrecreatie als verblijfsrecreatie. Dit terrein is omgeven door een dichte houtsingel. De buurtschap Beinum is ontstaan op enkele smalle zandruggen in het riviersysteem van de Oude IJssel. In de huidige wijk Beinum en grenzend daaraan zijn nog restanten van het oude agrarische hoevelandschap aanwezig.

Koersnota: Landelijk gebied

Koersnota: Halve Maanweg

LANDELIJK GEBIED, LINIES EN RIVIEREN AMBITIES

> **KLEINSCHALIGE, AGRARISCHE KARAKTER HOEVELANDSCHAPPEN BEHOUDEN EN VERSTERKEN.**

Het kleinschalige, agrarische karakter rond de Eekstraat en in de omgeving van Beinum behouden en versterken. Behoud van oude boerderijen; toevoegingen en uitbreidingen passend bij het bestaande karakter. Nieuwe ontwikkelingen voegen een eigen, nieuwe kwaliteit toe.

> **BEHOUD VAN GROOTS EN OPEN UITERWAARDENLANDSCHAP.**

In de Fraterwaard en de Stadswelden wordt ingezet op behoud van het grootse, open agrarische landschap dat door de rivier is gevormd. Behoud van oude hoeven op pollens; toevoegingen en uitbreidingen passend bij het bestaande karakter.

> **BEHOUD EN HERSTEL VAN DE LINIES EN HET OPEN SCHOOTSVELD.**

De Linies ten oosten van Doesburg zijn een uniek en nog relatief gaaf voorbeeld van een vestinggordel uit de 17de/18de eeuw. In samenhang met de oude vestingstad Doesburg zijn ze van onvervangbare historische waarde. Bij toekomstige ontwikkelingen worden de nog aanwezige kenmerken zo goed mogelijk gehandhaafd en waar zich kansen voordoen worden onderdelen hersteld. Waar de gordel wordt onderbroken door nieuwe infrastructuur wordt de oorspronkelijke samenhang van de linie beter beleefbaar gemaakt. Daarbij gaat het onder meer om de grondlichamen, sloten, grachten, inundatiestelsels, het open schootsveld (inclusief de openheid van Het Griet).

Aan de binnenzijde van de linies behouden en waar mogelijk versterken van de openheid van de groene buffer t.o.v. compact bebouwde gebieden.

> **BEHOUD VAN KENMERKEN MILITAIRE LANDSCHAP.**

Naast de Linies is het streven om ook andere overblijfselen van verdedigingsstelsels zoals de Rijn-IJssellinie te behouden.

> **OUDE HANDELSROUTE LANGS OUDE IJSSEL BELEEFBAAR MAKEN.**

Vanwege de historische betekenis van Doesburg als handelsstad wordt ingezet op het beter beleefbaar maken van het historische tracé van de hessenweg en oude rijksweg via Dremptsedijk, Kraakselaan, Binnenstad naar de Dierensedijk. Deze ambitie sluit aan op de ambitie van de Provincie om de hele historische route vanaf de Duitse grens als cultuurhistorische kwaliteitslijn beter beleefbaar te maken. Deze ambitie wil Doesburg samen met de andere gemeenten langs deze route oppakken. In Doesburg gaat het om de uitstraling van een aantal knooppunten in de ruimtelijke structuur, die ook bij de deelgebieden zijn benoemd: de kruising met de Linie, de kruisingen met de vestinggordel ("Meipoort" en "Koepoort") en de plek van de vroegere schipbrug over de IJssel. Ook de ambitie om voor de Kraakselaan een streefbeeld te maken sluit hier bij aan.

LANDELIJK GEBIED, LINIES EN RIVIEREN AMBITIES (VERVOLG)

> AANDACHT BEELDKWALITEIT PROVINCIALE WEGEN.

Veel passanten beleven stad en landschap vanaf de provinciale wegen. Daarom worden hoge eisen gesteld aan de beleving vanaf deze wegen. Omgekeerd bepaalt het beeld van deze, deels hoog gelegen, wegen de kwaliteit van de omgeving en verdient om die reden extra aandacht.

> BEHOUD EN VERSTERKEN KWALITEITEN VAN DE RIVIEREN EN OUDE RIVIERARMEN. BIJZONDERE AANDACHT VOOR VORMGEVING BEELDBEPALENDE CIVIELTECHNISCHE BOUWWERKEN.

Bij de IJssel, Oude IJssel en Broekhuizenwater inclusief beeldbepalende civieltechnische werken, bruggen kaden, dijken en landschappelijke oevers gaat het om de grotere schaal, de weidsheid en de openheid. Bij oude rivierarmen staat juist meer de kleinschaligheid en landschappelijke aankleding centraal.

IJsselkade met IJssel; "hoge kwaliteit kaden, oevers etc.".

Doorsnijding van de Linie door de Kraakselaan. (Bron: Nederlandinbeeld.nl)

Poort onder Provincialeweg: geluidsscherm geïntegreerd in vormgeving, geïnspireerd op vestingstad.

Nieuwe architectuur passend bij het karakter van het buitengebied.

Bebouwing buitengebied: grote dakvlakken, eenvoudige vormen, sobere detaillering.

Buitengebied met karakteristieke boerderij en laan.

Lage linie + oude arm Oude IJssel tussen de Ooi en zuidelijk Molenveld.

Gekanaliseerde Oude IJssel ter hoogte van de Ooi.

The background of the entire page is a photograph of a paved road curving to the right. The road is bordered by a dense line of mature trees with green foliage. In the foreground on the left, there is a patch of tall, dry grass. The sky is a pale, overcast blue.

07

WELSTANDSVRIJ
GEBIED

WELSTANDSVRIJ GEBIED

KENMERKEN EN AMBITIES

KENMERKEN

De gemeenten overweegt een gebied aant te wijzen als welstandsvrij, wanneer bouwactiviteiten in een bepaald gebied geen impact hebben op de openbare omgeving. De gemeente Doesburg heeft één zo'n gebied aangewezen. In het noorden van de gemeente ligt aan een oude IJsselbocht het recreatieterrein IJsselstrand en camping het Zwarte Schaar. Er is zowel dagrecreatie als verblijfsrecreatie. Dit terrein is omgeven door een dichte houtsingel.

AMBITIES

De gemeente legt in dit geval de verantwoordelijkheid voor de ruimtelijke kwaliteit geheel bij de eigenaar van het terrein. Wel zal zij er op toezien dat de groenstructuur rond het terrein aanwezig blijft.

IJsselstrand

10. *Journal of the American Medical Association*, 2000; 284: 2689-2695.

